

DE

časopis slovenskih delavcev

Ljubljana, 26. junija 1992, št. 26, letnik 51, cena 72 tolarjev

Glavni urednik
Marjan Horvat

Odgovorni urednik
Ciril Brajer

Telefon
311-956, 313-942
Naročnina
in prodaja 321-255
Telefaks 317-298
Naslov:
ČZP Enotnost
Dalmatinova 4,
Ljubljana

št. 26

JOŽICI PUHAR

Spomnimo se začudenih pogledov nemških sindikalnih kolegov, ko so poslušali o vladnem plesu okoli vrele kaše »reprezentativnosti sindikatov«. Menili so pač, da vsak minister, vreden svojega imena, hudičevo dobro ve, s katerim sindikatom se kaže pogajati.

VSE DRUGO JE IGRA SLEPIH MIŠI!

Tudi v Evropski konfederaciji sindikatov odločno zavračajo »zakone o sindikatih«. Njen predstavnik Heinz Kluncker trdi, da je REGISTRACIJA SINDIKATOV LAHKO LE HOBI VLADE!

Ker pri naši vladi doslej ni šlo za konjička, ampak za hudo nevarne politikantske igrice, in ker nič ne kaže, da bi bilo z novo vlado kaj drugače, pišemo ministrici za delo JOŽICI PUHAR odprto pismo – v uvodniku na 2. strani.

Čestitamo vsem državljanom,

hkrati se sprašujemo:

KOLIKO SMO RES PRAVNA IN SOCIALNA DRŽAVA

– v odprtem pismu na 2. strani

KAJ SE SKRIVA ZA KOMUNISTIČNIM STRAŠILOM

razkriva domislica »Demokracija je, da nam je slabše, a to lahko glasno povemo« na 3. strani

STAVKOVNI VAL

je zagnil 4. stran

GLADOVNA STAVKA NI VZROK ZA ODPUSTITEV DELAVCA

– v Ravbarkomandi na 15. strani

DE, tokrat
sreda 14⁰⁰

DRŽAVLJANKAM IN DRŽAVLJANOM, DELAVKAM IN DELAVCEM REPUBLIKE SLOVENIJE

Ob prvi obletnici slovenske samostojnosti Vam iskreno čestitamo – z željo, da bi naša mlada država čimprej postala gospodarsko uspešna, pravna in socialno pravična.

Predsedstvo sveta Zveze svobodnih sindikatov Slovenije

Odprto pismo Jožici Puhar

Po **Lojzetu Peterletu** smo gotovo upravičeno zlivali gnojnico, saj ni držal dane besede – kaj šele spoštoval podpis pod kolektivno pogodbo. In kaj naj zdaj počnemo z novo vlado, ki počne enako?

Komaj je **Drnovškova** vlada (delno) popravila Peterletov smrtni greh in z 38-odstotnim dvigom plač dosegla 80-odstotno uresničevanje kolektivne pogodbe, je plače spet za 7 odstotkov znižala in pravi, da jih bo še. S tem je sama pljunila na edini pameten, če ne kar edini argument, s katerim se je, bog vedi zakaj, branila pred očitki: »SAJ SMO LE SPOŠTOVALI PODPIS PREJŠNJE VLADE NA POGODBI!« Najprej se vlada opravičuje za dejanje, ki je temeljno izhodišče vsake države, še posebej, če hoče biti pravna in socialna, potem pa to edino »opravičilo« takoj spet pohodi!?

Res so mi šli lasje pokonci, ko sem v ponedeljkovem TV Žarišču gledal in poslušal podpredsednika **Viktorja Žaklja**. Ker po že omenjenem seveda nima kaj pametnega dodati, je začel plesati približno takole:

»Kaj pa moremo, kako naj se pogajamo, ko niti tega ne vemo, kateri sindikati so **reprezentativni**, kateri **relevantni**...«

Če so to poslušali ministri prejšnje vlade, so skupaj s prvim med njimi gotovo popadali pod mize. Od smeha! Seveda pa ni bilo do smeha nikomur, ki sindikate jemlje resno. Prav logika, ki jo nadaljuje Viktor Žakelj, namreč vodi v prepad.

Naj na naslovni strani načeti problem malce dorečem in za odgovor poprosim **Jožico Puhar**:

Zakaj še naprej toliko slepomišenja o reprezentativnosti sindikatov? Jasno je, da bo odgovor akcijska in organizacijska moč in ne nekakšna merila iz vašega osnutka zakona, ki se jih, mimogrede rečeno, niti ne držite.

Mora res »praksa« dokazati, kako vražje ga lomite? Kaj »praksa« dokazovanja organizacijske in akcijske moči sindikatov pomeni, je vsem jasno. Je v godlji, v kakršni smo, res na vsak način treba vleči tигра za brke?!

Naj dokazovanje o nadaljevanju vladne politike do sindikatov po načelu »deli in vladaj« podkrepim še z dvema iz vrste konkretnih problemov:

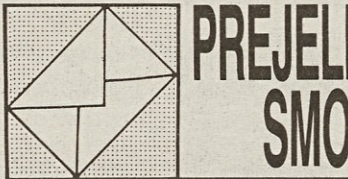
● Mednarodna organizacija dela ima pravila, po katerih vlada države članice oblikuje delegacije po paritetnem načelu. Če je v državi sindikalni pluralizem, upošteva dve merili – kako kakovostno sindikat zastopa svoje člane in število njegovih članov.

Po kakšnem merilu ste recimo povabili Tomšičevo KNSS? Seznama članstva teh sindikatov še nihče ni videl, torej tudi vi ne. O kakovosti zastopanja pa vprašajte katerikoli slovenski sindikat, samo Svobodnih ne, ki po »konkurenci« nočejo pljuvati zaradi bontona.

● Osnutek zakona o državnem svetu v 26. členu predvideva, da »štiri člane volijo reprezentativni sindikati v območju države...«

Bodo tudi pri tem vprašanju merila voluntaristična, politikantska ali ste se morda že dokopali do pravih?

Ciril Brajer

Podlo in pokvarjeno podtikanje

Veliko je razlogov za začudenje in ogorčenje pri obračunavanju s svojimi političnimi nasprotniki, ki si jih je privoščil obrambni minister in podpredsednik SDSS g. **Janez Janša**. Ne gre predvsem za odstopanje od običaja, da vojskovodje objavljajo svoje spomine na stara leta, niti samo za razočaranje stranke, ki je glasovala za Janšo in jo zato skrbi vojna, ki jo v knjigi napoveduje strankam in posameznikom, ki podpirajo **Drnovškovo vlado**. Najbolj nas skrbi to, da obrambni minister ne zna spoštovati pomena političnega soglasja, ki so ga dosegle politične stranke pred plebiscitom za poznejše uspešno bojevanje z agresorjem. V tem predplebiscitnem sporazumu piše, da si nobena politična stranka ali koalicija ne more prilaščati osamosvojitvenih zaslug in potemtakem si to še v manjši meri lahko privošči posameznik. Predvsem pa smo ogorčeni, ker takšno prilaščanje temelji na neresnici o usmeritvi in delovanju SDP slovenije.

Ne trdim, da je Janša v svoji knjigi najbolj krivičen ravno do SDP; ne, še bolj v svojem iskanju notranjih sovražnikov secira LDS in vrsto posameznikov, med njimi tudi **Cirilja Zlobca**, borca zoper centralizem še iz časov izobraževalnih jeder in člana predsedstva, ki opravlja funkcijo poveljnika obrambnih sil Slovenije. Toda proglašati nekatere člane jedra prenovitelske stranke za projugoslovansko usmerjene ljudi, ki naj bi se upirali osamosvojitvenim dejanjem (Premiki, s. 271), je podlo in pokvarjeno podtikanje, ki terja jasen in argumentiran odgovor. Končno gre za stranko, katere prenovitveno jedro se je uspešno upiralo srbskemu in armijskemu centralizmu leta 1988, ko je šlo za financiranje JLA, leta 1989, ko je šlo za obrambo ustavne pravice do samoodločbe, pred volitvami leta 1990, ko je šlo za armijsko obtožbo na račun dr. **Pučnika**, katerega podpredsednik je Janša v SDSS. To se je dogajalo v času, ko bi JLA lahko z vojaško silo začasno okupirala, vsekakor pa razrušila Slovenijo in v času, ko je Janša JLA podcenjevalno

označeval kot papirnatega tигра. Gre za stranko, ki je zgodaj zjutraj ob napadu na Slovenijo enostransko zakopala bojno sekuro medstrankarskega spopadanja in kritike vlade, na nočnem skupščinskem zasedanju pomagala utrjevati politično enotnost, ki je bistveno prispevala k vojaški uspešnosti in ob koncu bojev prva v skupščini in na terenu čestitala enotam TO za uspešno bojevanje, da ta trenutek ne razčlenjujem, kaj vse so njeni člani, simpatizerji in volilci storili v preteklosti in med vojno za uspešno delovanje TO.

Samo militaristična logika iskanja notranjih sovražnikov, ki smo je vajeni iz spopadov z jugo-centrizmom in jugomilitarizmom, lahko mednje šteje **Mirana Potrca**, izrecno zaslužnega za doseg predplebiscitnega sporazuma strank in formulatorja pisma Slovenije o dobrih namenih **Petra Bekeša**, ki ga je SDP poslala za čas vojne v Italijo, kjer je med drugim popravljal spodrsljaje, ki jih je **Janez Janša** napravil na tiskovkah v Cankarjevem domu, dr. **Leva Krefta** in **Sonjo Lokar**, ki sta znana kot borca proti Miloševićevemu centralizmu ob odhodu iz ZKJ in graditelja tistih vezi z demokratičnimi silami v Hrvaški, BiH in Makedoniji, brez katerih bi bila slovenska pomlad osamljen jezdec. Ali je mogoče, da Janša izbor ljudi, ki jih napada, gradi na osebnih zamerah, ker nekdo, kot npr. **Sonja Lokar**, ni bil za njegovo vključitev v Peterletov kabinnet, ali je, kot npr. **Peter Bekeš** terjal enoten in učinkovit nadzor nad obeševalno službo obrambnega ministrstva, ali mu je, kot sta to večkrat storila dr. **Lev Kreft** in **Miran Potrč**, zastavil kakšno neprijetno poslansko vprašanje. Očitno je, da gre za nekompetentno prikazovanje usodnega delčka slovenske zgodovine in samoljubno povečevanje avtorja ter blatenje njegovih političnih konkurentov v predvolilnem času.

Janez Janša zelo dobro pozna dokumente ZKJ-gibanja za Jugoslavijo, ki je ob svojem nastanku SDP označila kot peto kolono, ki je njen največji nasprotnik. Tudi zato naj ponovno razmisli o političnih posledicah nesmiselnih in grobih blatenj organizacij in posameznikov, ki si zaslužijo priznanje za soustvarjanje politične enotnosti v procesu osamosvajanja in se jim za krivične obtožbe opraviči.

Dr. **Ciril RIBIČIČ** na tiskovni konferenci SDP ob nekaterih trditvah v knjigi J. Janše »Premiki«

Prvi nas je v svetu uveljavil šport

V času, ko se stranke v domačih logih intenzivno pripravljajo na volitve, doživlja mlada republika ob obletnici neodvisnosti in vojne pomembno mednarodno uveljavitev. Verjamete ali ne, prednjači šport s športniki. Dolegla nas je pač sreča olimpijskega leta in tako možnost afirmiranja »na najbolj gledan način«.

Tako kot je svetovni tisk poln preostanka Jugoslavije in vojne v Bosni in Hercegovini, je športni tisk poln Slovenije in naših športnikov. Šahisti so nas ponesli na daljne Filippine in vsako jutro lahko zvemo, kako se kaže v dekleta držijo čvrsto in dobro. Boljših ambasadorjev ne moremo imeti. Košarkarji so kot za šalo opravili z Bolgari in opozorili nase in svoje sposobnosti. Sledili jim bodo drugi.

Milan Bratec

Premiki in premikači

Takšni smo pač Slovenci: namesto da bi prvo obletnico uspešne osamosvojitvene vojne proslavili vsaj približno tako, kot smo jo tudi dobili, se pravi složno in (gospodarskemu) trenutku primerno, se kregamo med seboj, kdo je bil zanjo bolj in kdo manj zaslužen. To pa je preprič za oslov senco, iz katere se utegne komu izcimiti morebiti kakšna volilna točka, medtem ko kot narod s tem izgublamo dragoceno energijo, ki bi jo krvavo potrebovali pri reševanju ključnih gospodarskih in socialnih vprašanj.

Ni kaj: **Janez Janša** je brez dvoma naredil veliko (politično) napako, ko je izdal (politično) knjigo, v kateri demonizira svoje politične nasprotnike, in vse to v času, ko mu teče mandat obrambnega ministra. Nihče namreč ne more zanikati, da imajo Premiki drugačno refleksijo, če jo napiše in izda obrambni minister, kot pa če bi jo napisal, denimo, upokojenec **Janez Janša**. To pa pomeni, da knjiga kljub morebitni najboljši volji avtorja, da bi po svoji vesti in prepričanju »objektivno« popisal zgodovinske dogodke, ne daje pravega pomena tem dogodkom, temveč tistim, ki bodo šele prišli. Janševi Premiki torej niso premiki, ki so se zgodili, temveč tisti, ki šele prihajajo.

Zastavlja se načelno vprašanje: ali lahko obrambni minister demokratične in parlamentarne države izda knjigo, v kateri obračunava s svojimi političnimi nasprotniki. Da bo stvar razumljivejša: svojčas je nemški obrambni minister dal neko politično izjavo in pri priči letel s položaja. Ali še drugače: ali lahko obrambni minister v parlamentarni demokraciji nadaljuje svoje politične duele v parlamentu (denimo z Jašo Zlobcem) z izvenparlamentarnimi sredstvi, kar Premiki nedvomno so? Stvar je jasna kot beli dan. Janša tega ne bi smel storiti. Resda gre v tem primeru samo za knjigo, toda z njo tudi za princip oziroma parlamentarni bonton. In če je princip kršen enkrat, potem je lahko zelo hitro tudi drugič in tretjič... Tretjič potem ne govorimo več le o knjigi, temveč lahko tudi o policijskem zbiranju informacij o tem ali onem, kar nima nič skupnega s pravili igre v parlamentarni demokraciji. Seveda mi niti na kraj pameti ne pade, da bi o Janezu Janši razmišljal v tej luči, toda princip je princip.

Ob Janševi knjigi pa se človeku utrne še ena, morda ne tako nepomembna misel: hvala bogu, da so krvavi dogodki pred enim letom trajali le devet dni. Najprej seveda zaradi nas samih, potem pa tudi zaradi »junakov« in junakov, ki so jih navrgli. Tole bi rekel: pripnimo pravih junakov medalje in jih okitimo še z vsemi drugimi potrebnimi častmi. Potem pa nehajmo z neumnostmi. Ne hajmo živeti v lažnih in varljivih evforijah, kar smo nekaj pred lanskimi dogodki počeli 45 let. In, kot bi rekel preprost Slovenec, začnimo delati. Da pa bomo to lahko uspešno počeli, se moramo najprej kot družba znormalizirati. To pa predvsem pomeni, da je v najkrajšem času potrebno ustvariti razmere, v katerih bo obrambni minister bolj tiho kot glasno, a seveda uspešno, skrbel za obrambno sposobnost dežele, v katerih bodo zgodovinarji proučevali zgodovinske dogodke, pisatelji pisali romane, direktorji vodili firme, kmetje orali in sejali, delavci imeli delo in delati itd. Zdaj je pri nas vse pomešano. Kmetje se gredo politike, doma na njivi pa jim medtem raste plevel, obrambni ministri pišejo knjige, direktorji tuhtajo, kako bi si prigrabili lastnino in ne kako bi uspešno vodili podjetja, itd. itd. Dokler pa bo tako, smo slej ko prej obsojeni na periferijo razvitega sveta. Vse dotlej, dokler premikači ne bodo zavzeli mest, ki jim pritičejo. Pravi premiki utegnejo priti šele potem.

Ivo Kuljaj

NOVO – NOVO – NOVO – NOVO – NOVO – NOVO – NOVO

Jože Smole:

SPOMINI TITOVEGA SEKRETARJA

JOŽE SMOLE je za osebnega sekretarja Josipa Broza prišel iz novinarskih vrst. Vse niti Titovih stikov so bile v njegovih rokah. Obšla sta ga le ARMADA in KOS.

- **Willy Brandt – nemški krediti ali vojna odškodnina**
- **Gadafi je pustil Tita čakati dve uri**
- **Kdo je sesuval Staneta Kavčiča**
- **Hlače je nosila Jovanka**
- **Zakaj Stane Kavčič ni hotel v jugoslovanski politični vrh**

Cena knjige je 500 SLT. Knjiga je izšla v založbi ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, kamor tudi pošljite naročila. Telefoni: (061) 321-255, 110-033, 311-956, 313-294

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) izvod(ov) knjige **Spomini Titovega sekretarja**

Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, poštna številka, kraj:

Ime in priimek naročnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku
2. Kot individualni naročnik bom plačal po povzetju

Kraj in datum Žig Podpis naročnika

predvolilna arena

Včasih so vrači, padarji pa tudi dohtarji bolnim puščali kri. Vrači so verjeli, da bodo iz telesa spravili zle duhove, padarji so to počeli, ko si niso mogli domisliti nič pametnejšega, njihovi malce bolj učeni kolegi pa so si mislili – manj krvi, manj bolezní. V modernih časih krvi več ne puščajo, tudi vampirjev ni več. Škoda, si mislijo ljudje, saj bi nekaterim bilo dobro malo znižati napetost, recimo tistim v parlamentu.

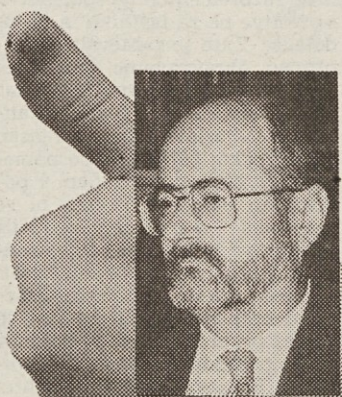
Oni dan, ko so pravkar besedili o soodločanju delavcev, jo meni nič, tebi nič pred poslance primaha »topogledno« pristojni minister in tribune naravnost vpraša, če bi si hoteli pustiti puščati kri. V dandanašnjem jeziku se seveda reče darovati kri. Krví da je premalo, še več, da gre za hudo krizo in da morajo celo operacije odpovedovati.

Puščanje krvi

Sedem jih je takoj dvignilo roke, dr. Božidar Voljč je bil nadvse zadovoljen, tribun Jože Smole pa je takoj izkoristil priložnost in soodločanju ali soupravljanju poskušal podtakniti samoupravna jajca, da morajo namreč o vsem odločiti vsi zaposleni. Na primer, ali bo podjetje proizvodno napetostnega stabilizatorja za napajanje integriranih vezij finansiralo s pomočjo hipotekarnih ali lombardnih kreditov ali pa z odprtjem terminskih kreditov z upoštevanjem depreciacije tolarja.

Ministrski doktor Voljč o soodločanju o vsem ni govoril, saj mu je jasno, da so Klinični center »skupaj spravili« kurjači, zdravniki pa so izbrali pravo centralno kurjavo. Voljč se je sicer spomnil tiste partizanske – skojevci in komunisti naprej, kakšnih pet litrov poslanske krvi pa mu je le uspelo pridobiti.

Poslej bo v parlamentu še manj poslancev. Kdo pa bo hodil tja, če je lahko mimogrede ob pol litra krvi. Jutri lahko pride kmetijski minister in zahteva, naj gremo vsi kidat gnoj in tako naprej. Voljč je v stiski, ko primanjkuje krvi, najprej dal svojo. Ni pomembno, ali kot minister ali zdravnik ali človekoljub. Lepo pa je vedeti, kakšne sorte človeka imamo za zdravstvenega ministra. In če se bo kdo poniglavo domislil, da je šlo za predvolilni trik, naj pač posnema ministra Voljča. Darovane krvi ni nikoli preveč. Čeprav je rdeča.

Našo TV in še radio zraven napadajo neke mračne sile, najbrž temno rdeče barve. To so hudičeve sile, ki se plodijo kot Gremlini, rijejo v temelje TV graščine, se kot nevidno zlo pretakajo skozi špranje v samo drobovje RTV, ga razžirajo, srkajo vase, se z njim oplajajo in rastejo v grozljivo hobotnico. Grozno, gnusno, ogabno, pravi horror.

TV graščak je v stiski. Po dolgi in zapleteni hodnikih njegovega dvorca se bijejo hude bitke. Rdečkasti hudiči morijo, in v plamenih, tudi rdečih, izginjajo njegovi najboljši vojščaki in vojščakinje, rdečkastih hudičev niti razpelo glavnega v.d. duhovna ne zaustavi, v nič gredo najboljše graščinske zaloge, skupaj s Košnikovo gostilno.

TV graščak se je zabarikadiriral na samem vrhu svojega dvorca, kot se za gospoda spodobi. Ne sme z mečem v boj, saj niti hodnikov svoje graščine ne pozna, izgubil bi se v njih, potem pa bi mračne sile mrmrale, da je pobegnil in se skril in da je take treba obglaviti. Blodnje apokalipse.

Zato je bolje javno abdicirati in rešiti pred rdečo nevarnostjo, kar se še rešiti da. In dr. Janez

TV apokalipsa

Jerovšek napiše ostavko in za zanamce popiše vso to rdečasto golazen, ki spodjeda in napada njegovo graščino. Naj o njegovi usodi odloči Veliki svet tribunov, ki ga je poslal, da iz TV trdnjave prežene rdečkarje in iz nje naredi tempelj, v katerem se bosta častili samo resnica in pravica.

Ni šlo. Kljub zvestim vestalkam in duhovnom so bili bogovi nenaklonjeni. Bogovi pač ljubijo žrtve in žrtvovanja. Požrtvovalnost je zanje nevredna svetosti templja. Najbrž so brali Petrovo načelo: za sindrom nihanja je značilna popolna nesposobnost človeka, da bi odločal svojemu položaju primerno. Tak nameščenec lahko ob kakem vprašanju neskončno in natanko tehta vse za in proti, ne more pa se odločiti ne za eno ne za drugo. Svojo togost bo resnobno razložil s tem, da je potreben »demokracičen postopek« ali »dolgotrajno premišljevanje«. Probleme, ki nastajajo, ponavadi odrine na stran, dokler ne odloči kdo drug ali dokler za rešitev ni prepozno.

Morda so bogovi brali napačen odstavek. Morda pa je Petrovo načelo bral tudi TV general: deset dekagramov vtisa je vredno kilogram dejavnosti. Še posebej, če vtis zaviješ v grozljivo rdeč celofan.

Boža Glada

»STRAŠILO LAZI PO EVROPI – STRAŠILO KOMUNIZMA.«

Kje smo že to brali?

Zapisano je bilo leta 1847. Pa je videti, da je leta 1992, 145 let kasneje, še vedno aktualno. Kot lahko berem, so Poljaki celo svoj simbol protokomunizma, Walenso, osumili komunizma in »levega udara«; na slovaških volitvah so zmagali »preoblečeni komunisti«, in v nam vsem tako dragi Sloveniji se je ne le zgodil »levi udar«, ne, videti je, da so bile celo volitve z Demosom in vsemi ostalimi blagodatni demokracije zgolj perfidna komunistična igra!

Pa se je od leta 1847 vendarle marsikaj spremenilo. Komunizem kot družbena praksa je propadel. Morda je bila komunistična diktatura realna grožnja, dokler je obstajala vojaško močna komunistična velesila; zdaj, ko se za »komunistične« razglasa le še nekaj eksotičnih držav, komunistične diktature v Evropi nimajo več nikakršnih možnosti. Človek ali stranka, ki bi gojila takšne namene, bi morala biti res popolnoma nora.

Od kod potem tak skorajda vraževeren strah, ki vidi po diktaturi hlepečega komunističnega celu v dovčerašnjih junakih protikomunizma?

Del tega gre verjetno pripisati čisto praktičnim razlogom pri prerivanju za boljši prostor pri koritu. »Komunist« je pač učinkovita psovka. In če vso reč zabeliš še z namigom na tajne službe,

pred čimer se ni mogoče učinkovito braniti, saj je del arhivov (poljubno velik; pač glede na potrebe tistega, ki namiguje) uničen, je mogoče diskreditirati vsakogar, ki je imel to smolo, da se je rodil pred 1990. Toda pomembnejši del pri tem sejanju strahu je dejstvo, da so se vse »nove demokracije«, vključno s slovensko, zgodile na osnovi »negativnega programa« (zrušiti totalitarizem), »pozitivnega programa« pa niso sposobne oblikovati, in to paradoksalno, zaradi istih razlogov, zaradi katerih niso uspeli komunisti. Namreč, tudi nove politične elite povsod poudarjajo, da je predvsem potreben »nov način mišljenja«, z drugimi besedami, tudi oni bi radi najprej zamenjali ljudstvo, potem pa bi lahko uvedli nov, boljši sistem.

Ljudstvo pa kot ljudstvo.

Z vsem srcem bo podprlo demokracijo, ampak čez nekaj časa si bo zaželelo tudi takšnih posvetnih stvari, kot so kruh, delo, standrad. Če je vsak dan slabše, če so ob vse večji brezposelnosti plače vse nižje, če se pravice kar naprej krčijo in če slabšanju ni videti konca, bodo ljudje slej ko prej začeli razmišljati, kot se je duhovito izrazil neki češki politik, da je »demokracija to, da nam je slabše kot prej, samo da lahko to naglas povemo«. In našli se bodo Judeži, ki bodo voljni zamenjati demokracijo za kruh! Samo da ta diktatura zagotovo ne bo komunistična, zakaj s to idejo ljudi ne bo več mogoče pridobiti.

Kar je torej treba, ni obračunavanje s strahovi za nazaj, ampak pozitivni program za naprej. In tu so nove demokracije napravile napako: podlegle so iluziji, da je moč potegniti črto in začeti na novo. Toda človek ali država v »novo« zmeraj vstopa z vsem tistim, kar je doživela doslej. Nekatere stvari so funkcionalne celo v komunizmu; celo nekateri komunisti kaj znajo

in vedo. Predvsem pa je treba priznati, da so bile nekatere ideje, iz katerih je komunizem rasel, ideje, ki jim mirno lahko rečemo občecivilizacijske. Zamisel o družbi, kjer bi položaj posameznika določale predvsem njegove osebne kvalitete, ne pa rodbina, status ali bančni račun, o družbi, kjer bi bile dobrine, kot so izobrazba, zdravje, varna starost, dosegljiva tudi revnejšim, tistim, ki si lahko vse to plačajo, ni pomembna; za tiste, ki živijo v revščini, pa je magična. V revnih družbah bosta pojma »socialno pravično« in »socialno krivično« vedno privlačna; edini način odpravljanja teh »bacilov komunizma« je odpravljanje revščine.

Leve zarote in levi udari so na trenutni slovenski politični sceni predvsem alibi tistim, ki v času svojega vladanja ljudem niso znali ponuditi nobene perspektive. Strahovi iz leta 1847 najbrž tudi niso ravno obet za 21. stoletje. Toda socialne stiske in strah pred revščino so realnost in sem bi bilo treba usmeriti politično energijo!

Marija Cigale

VEČ KOT 300 udeležencev naših seminarjev je bilo zadovoljnih in so v anketi zapisali, da bodo pridobljeno znanje koristno uporabili.

Anketa je tudi pokazala, da je privatizacija podjetij, lastninska zakonodaja ali lastninska preobrazba podjetij, v vrhu njihovega zanimanja. Zato smo se, kljub nejasni usodi osnutka lastninskega zakona v skupščini, odločili pripraviti seminar na temo

DELAVCI IN LASTNINJENJE

Seminar bo v torek, 30. junija ob 9.30 v veliki sejni dvorani Doma sindikatov v Ljubljani, Dalmatinova 4/VI.

PROGRAM SEMINARJA:

1. Sindikati in lastninjenje – pogledi ZSS Slovenije – predstavil jih bo član predsedstva ZSSS
2. Zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij – mag. Emil Milan Pintar, soavtor predloga zakona o lastninskem preoblikovanju
3. Lastninjenje z vsebinskega in metodološkega vidika – mag. Janez Tršan

Kotizacija za seminar je 3.500 tolarjev. Nakažite jo na ŽR ČZP Enotnost: 50101-603-46834.

Vplačilo kotizacije boste na seminarju, kjer boste dobili tudi delovno gradivo, dokazali s petim izvodom nakazila.

Na voljo je še nekaj mest!

PRIJAVNICA

za seminar Delavci in lastninjenje

Podjetje: _____

Ulica: _____

Poštna številka, kraj: _____

Ime in priimek prijavitelca: _____

Kotizacijo 3.500 tolarjev bomo poravnali na ŽR ČZP Enotnost, Dalmatinova 4/III, Ljubljana, št. 50101-603-46834.

Potrdilo o plačani kotizaciji bomo predložili na seminarju.

Datum: _____ žig _____ Podpis: _____

OBISK OB (NE)PRAVEM ČASU

Na povabilo sindikata mariborske Metalne sta se v torek, 23. junija, v Mariboru mudila predsednika ZSSS mag. Dušan Semolič in Sindikata kovinske in elektroindustrije Slovenije Albert Vodovnik. Prišla sta ravno v času stavkovnega vala, ki je Maribor zajel konec prejšnjega tedna. V torek je poleg Cevovoda, Tovarne tkanin Melje, podjetja Tipko začelo stavko še okrog 2.500 delavcev TVT Boris Kidrič. Skupno je ta dan v Mariboru stavkalo okrog 4.000 delavcev. Konec prejšnjega tedna so stavkali tudi v Metalni in v TAM Gospodarska vozila.

Glavni vzrok je seveda izplačilo plač. Tam, kjer so stavkali v torek, jih sploh še niso dobili, ponekod so dobili prenikle ali niso dobili regresa za letni dopust.

Dušan Semolič in Albert Vodovnik sta najprej obiskala Metalno, kjer sta se pogovarjala s sindikalnimi zaupniki. Bogdan Ivanovič, predsednik SKEI v Metalni, je najprej predstavil organiziranost podjetja in sindikata v njem. Metalna se je ravno v torek preoblikovala iz dosedanjega družbenega podjetja v delniško družbo z 10 družbami z omejeno odgovornostjo, ki naj bi v prihodnje tudi postale delniške družbe. V celi Metalni je sedaj zaposlenih 2.713 delavcev, od tega jih je 2.343 članov svobodnih sindikatov, 234 jih ni organiziranih, 136 pa jih je v drugih sindikatih. Sedanje število delavcev naj ne bi bilo dokončno, ampak bi ga bilo treba, po mnenju vodstva, zmanjšati še za kakšnih 200, s tem da je nekaj delavcev že določeno za trajni presežek. Sindikat se s tem seveda ne strinja in se zavzema, da bi Metalna po reorganizaciji pridobila še nekaj delovnih mest. Podjetje so sanacijski program pomagali pripraviti tudi tuji svetovalci, ki seveda kupa stvari na makroekonomskem področju niso mogli popraviti oz. urediti, prav tako kot ne morejo urejati notranjih zadev Metalne. Mednje spada kriza vodenja, kajti po besedah Bogdana Ivanoviča so vodilni med

seboj skregani. Zato bi potrebovali človeka, ki bi postavil jasno vizijo prihodnosti sistema Metalne, njegov razvoj in povezovanje.

Stečaj grozi šeststo podjetjem

Sindikat je organiziran po posameznih podjetjih, na vrhu pa je konferenca, ki se sedaj vsak mesec posebej z vodstvom pogaja o plačah. V razpravi so spregovorili o enem izmed direktorjev družb, ki se obnaša že kot lastnik podjetja in se sindikalisti z njim praktično ne morejo sporazumevati.

Dušan Semolič je spregovoril o vladnem ekonomskem programu. Ne kaže se prezgodaj veseliti, upanje pa daje vsaj to, da je v ospredju tega programa sanacija gospodarstva. Sindikati pa morajo biti previdni zlasti do tistih predvidenih ukrepov v podjetjih, ki jim grozi stečaj. Takšnih je menda v Sloveniji okrog 600! Mnoga od teh podjetij so se namreč znašla v težavah zaradi sistemskih sprememb, zato bi jim morala država pomagati, še posebej, ker so med njimi podjetja z uveljavljenimi blagovnimi znamkami. Če bi upoštevali le ekonomske vidike upravičenosti za stečaj, na uspeh ekonomskega programa ni moč računati, saj bo v tem primeru prehudo na socialnem področju. Že sedaj imamo sto

tisoč brezposelnih. In med njimi sta že celi dve generaciji mladih, ki jim družba sploh še ni dala možnosti za delo.

Dušan Semolič je poudaril, da bodo svobodni sindikati branili interese delavstva; vendar ne za vsako ceno, ampak na realnih osnovah. Tako se sindikati ne morejo sprijazniti s predlogom vlade, da lahko plače rastejo le, če je mesečni skok drobnoprodajnih cen več kot pet odstotkov. Proti temu določili se bo treba postaviti z vsemi sredstvi, tudi s splošno stavko! Treba bo gledati pod prste vsaki vladi, v podjetjih pa menedžmentu.

Albert Vodovnik je sindikalistom poročal predvsem o srečanju s podpredsednikom vlade Hermanom Rigelnikom in z ministrico za delo Jožico Puharjevo. Po njegovih besedah so kovinarji predstavili vladi vse svoje tegobe, in predloge in zahteve tudi pisno predložili. V tem paketu je najosnovnejša zahteva, naj delavci redno vsak mesec dobivajo plače, da jim ne bo treba vsak mesec znova stavkati. Sindikalne predloge in zahteve bo vlada preučila do konca tega meseca, potem pa bo znano, kaj bo upoštevala in česa ne. Temu primerne bodo nadaljnje poteze sindikata.

Dušan Semolič in Albert Vodovnik sta si nato na hitro ogledala del proizvodnje v Metalni. Sledil je pogovor s stavkajočimi delavci v TVT Boris Kidrič. Na koncu sta se udeležila še seje območnega odbora SKEI.

Za enakopravnost gospodarstva z negospodarstvom

Člani odbora so razpravljali o vse bolj perečem stanju v tej

gospodarski veji in ugotovili, da brez razbremenitve gospodarstva ni rešitve ne za lastnike in ne za delavce. Zato so zahtevali enakopravno obravnavanje gospodarstva in negospodarstva, zlasti kar zadeva izplačevanje plač. To zahtevo so naslovili na slovensko vlado, nekaj zahtev pa so namenili tudi občinskim vladam v podravnih občinah. Te naj bi se predvsem strokovno vključile v priprave in uresničevanje sanacijskih programov podjetij, zlasti manjših, nudile pomoč pri zamenjavi nesposobnih direktorjev in pomoč pri oblikovanju programov v tem prehodnem obdobju. Sindikati v Podravju prav tako zahtevajo večjo aktivnost območnega gospodarskega zbora za Podravje pri reševanju gospodarskih problemov, nadalje reorganizacijo družbene nadgradnje, javnih služb in družbenih podjetij, olajšave za izvoznike in nadzor nad početjem monopolnih podjetij.

Po besedah sekretarja območnega odbora SKEI **Edmunda Ozmiča** so dali tudi pobudo republiškemu odboru tega sindikata, da bi bila v Mariboru 7. julija seja republiškega odbora s predstavniki vlade in Gospodarske zbornice Slovenije, saj ima vlada do 15. julija čas povedati, kaj bo storila za razbremenitev gospodarstva.

Če primerne odgovora ne bo, bodo kovinarji začeli pripravljati splošno stavko. **Območni odbor SKEI je dal republiškemu odboru tudi pobudo, naj v prihodnje prevzame koordinacijo vseh odborov svobodnih sindikatov iz gospodarstva, da bi skupne zahteve poenotili in tako dosegli skupne cilje.**

Blaz Grča

SEDEM DNI V SINDIKATIH

PRIROČNIKI ZA SINDIKALNE ZAUPNIKE, STROKOVNE SLUŽBE PODJETIJ IN POSAMEZNIKE

● več avtorjev:

KAKO UVELJAVITI SPLOŠNO KOLEKTIVNO POGODBO V PRAKSI

Navodila – Splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo. Cena 520,000 SLT

● več avtorjev:

MOJE PRAVICE NA DELOVNEM MESTU

Delovno razmerje – Prenehanje potreb po delavcih – Posebno varstvo žensk, mater, delavcev z družinskimi obveznostmi, mladine, invalidov in starejših delavcev – varstvo pravic delavcev – Varstvo pri delu – Pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, za primer brezposelnosti, zdravstveno, socialno varstvo – Seznam služb pravne pomoči. Cena 350,000 SLT

● Mira Becele

STANOVANJSKA RAZMERJA PO NOVM

Priročnik za lastnike stanovanj in za tiste, ki bi to radi postali... Stanovanjski zakon s komentarjem in primeri praktične uporabe njegovih določil. Cena 520,000 SLT

● Gregor Miklič

NOVA DELOVNA ZAKONODAJA

Prediščeno besedilo Zakona o delovnih razmerjih in Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti s komentarjem. Cena 520,000 SLT

● Bogdan Kavčič

DELAVCI IN UPRAVLJANJE

Participacija – vzroki, cilji, vsebina in moč, organizacijske oblike, prednosti in kritike, evropski modeli participacije in kaj prinaša novi »Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju podjetij«. Cena 350,000 SLT

● več avtorjev:

KAKO POSTATI PODJETNIK – KAKO USPEŠNO POSLOVATI

Iz zbirke ABC PODJETNIŠTVA. Cena 590,00 SLT

● Aleksej Cvetko

ZAKON O POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM ZAVAROVANJU Z OBRAZLOŽITVIJO

Zakaj so bile potrebne spremembe v pokojninski in invalidski zakonodaji – Spremembe pogojev za upokojevanje – Nova definicija invalidnosti in kaj to pomeni – Nov sistem odmere nadomestil plač invalidom II. in III. kategorije invalidnosti – Sprejemni postopki za uveljavljanje in varstvo pravic, revizija, sodno varstvo – Organizacijske spremembe – Kako s pridobljenimi pravicami. Cena 500,00 SLT

● Stane Uhan:

PLAČNI SISTEM V REPUBLIKI SLOVENIJI

Statistični podatki – Kritična raven – Evropske cene in balkanske plače – Izhodiščni osebni dohodki – Kaj ve in misli vlada – Načrtovanje najnižje osnovne plače – Konkretni predlogi – Podcenjeno znanje – Najvišje plače. Cena 400,00 SLT

● Jože Smole

SPOMINI TITOVEGA SEKRETARJA

Willy Brandt: nemški krediti ali vojna odškodnina – Gadafi je pustil Tita čakati dve uri – Kdo je sesuval Staneta Kavčiča – Hlače je nosila Jovanka – Zakaj Stane Kavčič ni hotel v jugoslovanski politični vrh – Koliko je Tito kriv za klanje na jugoslovanskih tleh in koliko zaslužen, da ga prej ni bilo. Cena 500,00 SLT

Vse informacije o knjigah – priročnikih objavljamo v časopisu »DE«. Časopis DE in knjige lahko naročite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni (061) 321-255, 110-033, 313-942, 311-956. Fax. (061) 317-298

NAROČILNICA NA ČASOPIS »DE«

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, naročamo (do pisnega preklica) izvod(ov) tednika »DE«. Pošljite nam ga na

naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

Dne: Žig Podpis naročnika

Naročnino bomo poravnali v zakonitem roku.

NAROČILNICA ZA KNJIGE – PRIROČNIKE

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo

..... izv. ● Kako uveljaviti izv. ● Moje pravice na

..... izv. ● Stanov. razmerja izv. ● Nova del. zakon.

..... izv. ● Delavci in uprav. izv. ● Kako postati podj.

..... izv. ● Zakon o pokojnin. izv. ● Plačni sistem

..... izv. ● Dnevnik Titovega sekr.

Od 1. 2. 1992 se za knjige zaračunava 5-odstotni prometni davek.

Naročeno mi pošljite na naš naslov:

Ulica, poštna št. in kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.

2. Kot ind. kupec bom plačal po povzetju.

Dne: Žig Podpis naročnika

F. K.

Vodilni slovenski sindikalisti s predsednikom mag. Dušanom Semoličem, so bili pred kratkim na krajšem obisku pri ÖGB Koroske. S predsedujočim Adamom Unterriederjem in deželnim sekretarjem Gerhardom Hausenblasom so obravnavali sindikalna vprašanja obeh dežel.

Svetki Vesel

1933–1992

Tiho in neopazno, kot je desetletje in več prihajala med nas na Dalmatinovo 4, nas je za vedno zapustila naša zvesta sodelavka Svetka Vesel.

Dolga leta je opravljala delo sekretarke republiškega odbora sindikata kmetijstva in živilske industrije. Delo, za katero je bilo poleg znanja, ki ga je kot diplomirani agronom imela, potrebno ogromno izkušenj. Te si je pridobila kot asistentka na fakulteti, raziskovalka v Ljubljanskih mlekarah in pred delom v sindikatu z delom na Gospodarski zbornici.

Izkušnje, združene z izredno človeško odprtostjo in dovednostjo za težave stroke in delavcev, so iz nje napravili izvrstno sindikalistko.

Borko za sindikalne pravice, ki so ji bile tuje politične floskule, saj je poznala in priznala edino moč argumentov. Ta metoda dela je postala vodilo našega sindikata, dasiravno je to pomenilo težjo in nemalokrat daljšo pot.

Med prvimi je dojela nujnost preobrazbe sindikata in nujnost reorganizacije po panožnem principu. Zdrženost v različnosti je utemeljevala s samostojnostjo v zvezi sindikatov, pogojeno s specifično dejavnostjo. To je bil model, ki nam je zagotovil minimalen otip članstva.

Nikoli si ni za to pripisovala posebnih zaslug, kot tudi ni pustila poudarjati svoje vloge pri podpisu panožne kolektivne pogodbe.

Marljivo, s neizmerno natančnostjo in po točno določenem sistemu je zbirala podatke, ki smo jih operativci lahko kot argumente uporabljali v boju za pravice iz dela.

Nepopustljiva, kadar je šlo za argumentirana dejstva, je bila cenjen nasprotnik vsem, ki so se tako ali drugače znašli v vlogi zastopnika delodajalcev. Kot oster, vendar pravičen kritik vse večjih nepravilnosti v našem gospodarstvu se je nemalokrat izpostavila kritikam tistih, ki so za dosedaj političnih ciljev prodali stroko in pošten odnos do delavca.

Nikoli ni nastopala s pozicije politične opredelitve, marveč vedno in povsod s pozicije sindikalnega boja za pravice iz dela. Modele je iskala v sindikalnih zakonodajah sosednjih držav, zlasti pa se je navduševala nad rešitvami Skandinavcev.

Bila je pristaška zakonsko urejenih sindikalnih pravic, ki bi na človeka in delavca vredni ravni opredeljevale odnos med delom in kapitalom.

Stiki z italijanskimi sindikati so pomenili začetek njenega iskanja opore v že razvitem kapitalizmu.

Sodelavke, kakršna je bila naša Svetka, ne bomo več našli. Z njeno pregodno smrtjo je nastala praznina, ki jo bomo zlasti v tem za našega delavca usodnem trenutku le s težavo zapolnili.

Nedokončano, vendar dobro zastavljeno delo na področju lastninske zakonodaje, sprememb panožne kolektivne pogodbe in reorganizacije drugih nas obvezuje, da ga ravno v spomin na njeno delo in prizadevanja tudi dokončamo.

Uspešno nadaljevanje njenega dela bo prav gotovo naša največja zahvala. Svetki, ki je odšla, a nam je v opravljenem delu in začetnih nalogah pustila del sebe.

Srečko Čater

Danes, ko smo ob svoje morje in je na kocki vse tisto, kar smo pred leti z muko in odpovedovanjem postavljali na nekdanji naši obali, pa se točemo po glavi.

Prav na Hrvaškem imamo namreč največ svojih počitniških objektov. Stanovanj, celih naselij, bungalovov, bivalnih prikolic. In sedaj, ko smo po svoji neumnosti v minulih letih tako veliko spustili iz svojih rok, nas glasovi sosednje Hrvaške strašijo, da bo šlo vse, kar imamo tam, v nekakšno meddržavno delitveno bilanco.

Sicer pa, brez panike, kot je dejal nam vsem znani prijatelj. Hrvaška oblast še ni rekla zadnje besede. Zato lahko upamo, da se bo odločila v obojestransko korist. Če bi nas oropala, bi imela še manj prijateljev, predvsem pa – turistov. Prav za te slednje, še bolj kot za prijatelje, pa gre tej državi v tem trenutku tako kot nobeni deželi na svetu. Torej – brez panike.

Samo na videz je vse skupaj zelo preprosto

V sosednji državi imamo Slovenci kar dvakrat več počitniških domov, kot jih imamo doma. Vrednost vseh teh objektov je, brez opreme in dragih zemljišč, vsaj dve milijardi nemških mark.

Torej ne gre vreči puške v koruzo tudi iz tega razloga. Še kako velja zavirati rokave, da ostane naše tisto, kar ni bilo nikoli od koga drugega, in da bomo lahko tudi v prihodnje hodili na dopust – na morje.

Ob tem, ko poslušamo vse mogoče viže, kaj bo z našo lastnino v nekdanji Jugoslaviji, je razumljivo v precejšnji zadregi tudi naše zunanje ministrstvo. Zelo verjetno ima vsaj malo slabe vesti, saj naši počitniški domovi še zdaleč niso edino jabolko spora s sosednjo državo. Kar precej jih je, medsebojno sporazumevanje pa poteka precej po poljevo.

BREZ PANIKE, NI ŠE VSE IZGUBLJENO

Nespameten in v prenekaterih primerih prav mačehovski odnos do slovenskih počitniških domov v minulih letih danes, ko je malce pozno, še kako obžalujemo. Razen izjem, med katerimi so, denimo, počitniški skupnosti iz Murske Sobotne in Krškega, pa slovensko železniško gospodarstvo, Krka iz Novega mesta..., smo to svoje dragoceno premoženje močno podcenjevali. In zato v nemalo primerih tudi zabarantali, razprodali, prepustili zasebnikom ali, po domače povedano, kar pojedli. Poceni prodali in s kupnino malce odebelili svoje plačilne kuverte.

v obliki nepremičnin. Druga varianta pa je ustanovitev mešanega podjetja, ki ga ustanovi eno ali več podjetij iz Slovenije skupaj z enim ali več podjetij s sedežem na Hrvaškem.

Na videz je torej vse skupaj zelo preprosto. V resnici pa ni tako. Posebna uredba namreč prepoveduje razpolaganje in obremenitev nepremičnin na ozemlju Republike Hrvaške, ki so v lasti ali posesti podjetij in drugih pravnih oseb s sedežem zunaj Hrvaške. V drugem členu te uredbe je sicer dana možnost, da lahko hrvaška vlada na predlog zainteresiranega odloči, da se nepremičnina izvzame iz prepovedi, vendar vse to še dodatno zapleta položaj naših pravnih oseb.

Problema ne bi bilo več, kakor hitro bi Hrvaška ratificirala sporazum o gospodarskem sodelovanju s Slovenijo, ki določa medsebojno obveznost obeh držav, da bosta pravnim osebam s sedežem v drugi državi pogodbenici vzajemno omogočili, da bodo svoje premoženje uporabile za ustanovitev podjetja. Vse ali skoraj vse je torej v rokah hrvaške vlade. Naše zunanje ministrstvo pa je sosedom že predlagalo najustreznejša izhodišča za razgovore, ki so predvideni v bližnji prihodnosti.

Navala na jug v nobenem primeru ne bo

Problem beguncev in nameščanje teh nesrečnih ljudi v naše počitniške domove je poglavje zase. Naše ministrstvo za zunanje zadeve je sicer opozorilo hrvaške oblasti, da je treba za sedbo naših počitniških zmogljivosti dobiti soglasje lastnikov, vendar sosedje ukrepajo po svoje. Begunce nameščajo v domove tudi brez soglasja lastnikov.

Na obronku Rovinja, na primer, kjer imajo svoje naselje za dopustovanje Počitniška skupnost Murska Sobotna, so Hrvatje vse zmogljivosti izkoristili za namestitve beguncev. Lastniki so ostali povsem praznih rok. Dobili so le zapisnik o predaji svojega počitniškega mesteca, ob tem pa nikakršnega zagotovila, kdaj jim bo premoženje vrnjeno. Nekateri begunci so sicer že zapustili počitniške apartmaje, toda prihajajo novi in novi. In kdo ve, če bodo lastniki lahko letošnje poletje preživeli kak dan na svojem, ob istrskem morju. Slabo kaže.

čene. Dvomim. Vse visi v zraku, ljudje pa so kajpak nezaupljivi. Ne vem, kaj nas čaka. Pomembno pa je, da zaenkrat lahko poslujemo...«

Kot pribito je, da letos ne bo pretiranega puljenja za letovanje

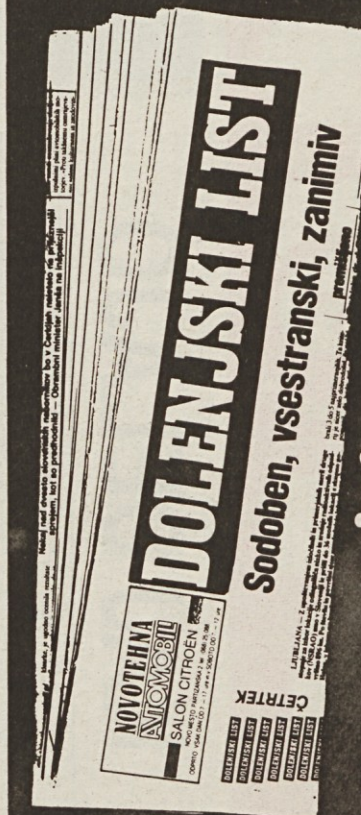
Na delitveno bilanco bomo zelo verjetno še dolgo čakali. Posebno Slovenci, ki imamo na ozemlju nekdanje Jugoslavije kar 2776 poslovnih enot, medtem ko je v Sloveniji le 679 poslovnih enot iz drugih republik. Na Hrvaškem imamo Slovenci dve tretjini svojih počitniških domov, njihova vrednost pa je več kot dve milijardi nemških mark.

Tako v interesu Slovenije kot tudi Hrvaške je, da naši počitniški domovi tudi vnaprej ostanejo v rokah slovenskih delavcev. Zato, da bomo mi imeli kam na morje, pa tudi zato, da bodo Hrvatji imeli kaj turistov. Ja, vse to je v interesu obeh držav. Pa kaj, ko marsikaj ni odvisno od zdrave pameti in je pogosto v »božjih rokah«. Da bi bila v teh rokah vsaj trohica razuma!

na hrvaški obali. Posebno ne za počitnice južneje, denimo, od Poreča ali Rovinja. Zato pa bo toliko več interesa za oddih na slovenski obali, na vasi, v hribih. Le cene bodo zabeljene in za povprečni slovenski žep odločno previsoke.

Andrej Ulaga

... pokrajinski tednik, ki poroča

- o vsem, kar se zgodi zanimivega na Dolenjskem, Beli krajini, Posavju, na Kočevskem in drugod,
- piše preprosto, razumljivo in kratko,
- daje vsem svojim bralcem možnost, da v njem sodelujejo,
- nudi nešteto možnosti za oglaševanje,
- je glede na obseg med vsemi podobnimi časopisi najcenejši

68000 Novo mesto
Glavni trg 24
tel.: 068/23-606
fax: 068/24-898

VSAK DAN V VEČERU

VELIKA NAGRADNA IGRA

VEČER

VEČ VEČ VEČER

VSUČNEN NAGRADA

Renault 5, pohištvo, televizorji, pralni stroji, mali gospodinjstvi aparati, vrtni kamini, armature, svetila, trezorji,....

Vsak teden nova priložnost za bralce Večera!

Nagrade tedensko, VEČje mesečno, še VEČje v super nagradnem žrebanju!

Vse o nagradni igri in nagradah vsak ponedeljek v dnevniku Večer!

JEKLO **AVTOHIŠA** **RENAULT**

VEČ VEČ VEČER

ATRIS

Borza sindikalnega turizma

BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 23

ATRIS – BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmogljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti. Uresničimo tudi vaš predlog za sindikalne izlete in strokovna potovanja.

Pišite nam ali telefonirajte na (061) 326-982 ali 322-975; naš telefaks je (061) 317-298 – **poslovni čas za stranke vsak delovnik od 9. ure do 15.30.**

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

- Garsonjere na Kopah** – opremljene za 2 + 2 osebi. Termini v juniju. Cena 900 tolarjev.
- Pokljuka** – mali in veliki apartmaji za dve oziroma štiri osebe. Sedem-dnevni termini (ob sobotah) do 30. septembra po 24 DEM oziroma 40 DEM v tolarški protivrednosti.
- Sobe v Kranjski Gori** – s TWC, za dve, štiri ali pet oseb. Cene nočitve od 10 do 15 DEM, polpenzion 25 do 29 DEM.
- Planinske koče na Veliki planini** – dnevni najem male enote za tri osebe 37 do 47 DEM, večje enote za štiri osebe 52 do 62 DEM.
- Opremljene sobe ob Kolpi pri Starem trgu** – sobe za 2 do 5 oseb, skupna jedilnica, TWC. Najem 12 DEM na osebo na dan.
- Apartmenti na Rogli** – za 4 osebe v celoti opremljeni, barvni TV. Termini po dogovoru. Cena 45,5 DEM. Za 6 oseb – 62 DEM na dan.
- Apartmenti na Kopah** – za 4 osebe – opremljen – cena dnevnega najema 32 DEM v tolarški protivrednosti.
- Apartmenti v Kaninski vasi** – za 4 in 5 oseb; več terminov v juniju, juliju in avgustu. Cena 27 DEM.

Zdravilišča

- Čateške Toplice** – počitniška hišica za 4 + 2 osebi; dnevni najem od 52 do 72 DEM, odvisno od sezone, vključene so 4 kopališke vstopnice.
- Bivalni kontejnerji v Podčetrku** – za 4 osebe, cena 45 DEM v tolarški protivrednosti.
- Naravno zdravilišče »Triglav«** Mojstrana – bivanje v dve-, tri- ali štiriposteljni sobah. Cena polnega penziona 24 DEM, polpenzion 21 DEM. Cene za šole v naravi: za predšolske otroke 13 DEM, za osnovnošolce 15 DEM in za dijakke do 18. leta 16 DEM.

Morje

- Počitniške hišice v Bašaniji, Savudrija**: objekt s 4 sobami s po 4 ležišči. V vsakem objektu so skupne sanitarije. Termini od 10. julija dalje. Cena penziona 20 DEM v tolarški protivrednosti.
- Počitniška stanovanja v Maredi** pri Novigradu: dvosobna stanovanja v počitniškem naselju, v celoti opremljena, trgovina v naselju, plaža idealna za otroke, možnost bivanja za 5 oseb. Cena 950 tolarjev. V juniju dnevni najem 22 DEM, v sezoni 32 DEM. Možen najem več stanovanj za celotno sezono
- Počitniški dom Poreč** – tri- in štiriposteljne sobe, skupno 50 ležišč. Sedemdnevni termini od 26. julija dalje. Cena polpenziona 18 DEM v tolarški protivrednosti. Brezplačna uporaba plovil in surfa. To ponudbo priporočamo.
- Oddih v Poreču** – možnosti najema apartmajev v **Lanterni, Picalu** od 6. junija do 28. avgusta. Cene od 21. do 51 DEM: triposteljni apartma od 21 do

27 DEM, štiriposteljni apartma od 27 do 35 DEM, petposteljni apartma od 33 do 43 DEM, šestposteljni od 39 do 51 DEM. Apartmaji imajo opremljeno kuhinjo, bivalni prostor, spalnico (4-, 5-, 6-posteljno), kopalnico in verando oziroma balkon.

5. **Otok Pag** – apartmajsko naselje v Stari Novalji. Apartma ima dve spalnici, kuhinjo, kopalnico in lastno teraso. Vsak objekt ima svoj parkirni prostor. Desetdnevne izmene od 20. junija do 19. avgusta. Cena 24,5 DEM dnevno. Turistična taksa ni vključena.

6. **Garsonjera v Maredi** – za 4 osebe, od 6. 7. dalje – cena 1790 tolarjev.

7. **Apartmenti v Poreču** – cene junija in septembra za štiri osebe 43 DEM, za tri osebe 33 DEM; julija in avgusta za štiri osebe 62 DEM, za tri pa 46 DEM.

9. **Počitniško naselje Miholaščica na Cresu** – počitniška hišica za 4–6 oseb; cena junija 44 DEM, julija in avgusta 62 DEM.

10. **Počitniški dom Vrsar** – tri- in štiriposteljne sobe; cena polnega penziona 30 DEM, otroci do 7. leta 30% popusta.

11. **Garsonjera v Miholaščici na Cresu** – 4 ležišča, najem 15 DEM. Pokličite (068) 21-507.

12. **Dom v Portorožu** – eno-, dve- ali triposteljne sobe s toplo in mrzlo vodo, etažni TWC. Sedemdnevni termini od 6. julija dalje. Cena penziona 24,5 DEM, otroci do 3. leta brezplačno, do 10. leta 50% popusta. Turistična taksa ni vključena. Ugodne možnosti za športno rekreacijo.

13. **Počitniški dom v Fiesi** – ob obali prijetnega zaliva, tri- in štiriposteljne sobe, etažne sanitarije. Termini od 26. junija dalje (od 4 do 10 dni). Cene: penzion odrasli 29,5 DEM, otroci do 10. leta 24,5 DEM v tolarški protivrednosti. Turistična taksa ni vključena.

14. **Počitniške hišice v Savudriji, Zambratija** – za 4 osebe, predprostor, TWC. Cena penziona 27 DEM. Termini od 26. junija do 5. septembra. Cena za šole v naravi 18 DEM v tolarški protivrednosti.

15. **Počitniški dom Piran** – dve-, tri- ali štiriposteljne sobe s toplo in hladno vodo, etažne sanitarije. Termini v juliju in avgustu. Cena polnega penziona 29 DEM, polpenzion pa 24 DEM. Ugodna ponudba.

16. **Apartmenti v Červarju** – s tremi, štirimi ali petimi ležišči od 16. junija do 6. julija in od 25. avgusta do 4. septembra; sedem ali desetdnevni termini. Cena od 1.000 do 1.600 tolarjev. To ponudbo priporočamo.

17. **Počitniški dom Veli Lošinj** – dve-, tri- ali štiriposteljne sobe, etažne sanitarije, možnost polpenziona: odrasli 900 tolarjev, otroci od 3. do 10. leta 570 tolarjev. Termini od 16. junija dalje.

Primerno tudi za skupine.

18. **Naselje v Nerezinah** – otok Mali Lošinj – dvosobno stanovanje za 6 oseb po 44 DEM in garsonjera za 3 osebe 33 DEM.

19. **Počitniški dom v Selcah** – v 8 sobah. Možnost lastne priprave hrane. Cena 270 tolarjev na dan na osebo.

20. **Apartmenti v Maredi** – za 6 oseb, termini do 10. julija in po 20. avgustu; cena 1300 tolarjev.

21. **Počitniški dom v Pineti – Novigrad** – termini po 4. juliju – penzionski storitev 25 DEM odrasli, otroci od 4.–12. leta 19 DEM, mlajši pa 4 DEM.

22. **Penzion Piran** – tri- in štiriposteljne sobe, TWC ali etažne sanitarije; cene od 20 do 30 DEM, odvisno od storitve in terminov.

23. **Zidana hišica v Vrsarju – Fontana** – za 4 osebe, termini od 20. julija naprej.

B. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI JIH POTREBUJEMO

Lastnike počitniških zmogljivosti, tudi vikend hišic na slovenski obali in v Istri, ki bi želeli ponuditi proste termine v času dopusta, vabimo k sodelovanju in trženju na naši Borzi. Veliko povpraševanje je po prostih zmogljivostih v naših zdraviliščih.

D. PRODAMO

1. **Počitniški apartma na Treh kraljih na Pohorju**. Velikost 21,30 kvadratnega metra, cena 765.000 tolarjev.

Želimo vam prijetno bivanje, kjerkoli že ste – **Borza sindikalnega turizma**.

direktor borze

Metod Zalar

KAKO BITI POCENI IN RENTABILEN

Konec aprila sta v Mariboru odprli vrata prvi dve sindikalni trgovini. To sta prodajalna Sintro, ki jo je odprla družba z omejeno odgovornostjo z istim imenom, katere ustanovitelj je območni sindikat Podravja, in trgovina Štacuna podjetja Sinpro d. o. o., katerega ustanovitelj je sindikat kovinske in elektroindustrije TAM Maribor.

Po dobrem mesecu in pol poslovanja smo prodajalni obiskali, da bi ugotovili, kako sta zastavili svoje os-

dikalni prodajalni. Enako velja za brezposelne delavce.

Sonja Vaupotič pravi, da veliko prodajo tudi mesnih izdelkov iz zasebne mesnice Fekonja, pa sirupe v petlitirskih plastenkah, jetrne pašete... Še več bi lahko prodali, če bi smeli vzeti bone, ki jih delavci dobivajo v podjetjih namesto denarja, toda te bone delavci skoraj po pravilu lahko porabijo le v trgovinah z najdražjim blagom! Pač pa na veliko kupujejo v prodajalni Sintro sindikalne organizacije. Te zbirajo med

se take prodaje ne bi več opravljale v okviru podjetja.

V Štacuni sedaj prav tako organizirajo akcijske prodaje, predvsem pa si prizadevajo na račun nižjih marž ponuditi kupcem čimveč proizvodov po nižjih cenah, kot so drugod. Pri tem lahko v Štacuni kupujejo vsi, od blizu in daleč, le da imajo člani Tamovega svobodnega sindikata pri nakupu nad 1.000 tolarjev dodatni 5-odstotni popust. S sindikatom Metalne in nekaterih drugih podjetij tečejo razgovori, da bi enak popust

veljal tudi za člane sindikata v teh podjetjih.

Po besedah Majde Slokan promet še ni zadovoljiv, čeprav podjetje posluje rentabilno in ni bojazni za pet redno zaposlenih, ki so dobili delo v trgovini, ker so bili v TAM-u presežek. Trudijo se pridobiti nove kupce, zato organizirajo tudi letovanje za delavce TAM-a. Izmislili si bodo še kakšno dodatno aktivnost, samo da bodo lahko prodajali čimbolj poceni blago.

Blaž Grča

KONZUMI

SINTRO d.o.o. Maribor

Sindikalna trgovina in storitev
62000 Maribor, Tomšičeva 45
Tel. 212-640, faks 212-577

Za ta mesec smo vam pripravili takšno ponudbo:

	Cena
TOALETNI PAPIR PATRICK, pak. 10/1 (uvoz Italija, 200 lističev, dvoslojen)	198,00 SLT
SREDSTVO ZA POMIVANJE POSODE LINDA PIATTI 1,5l (uvoz Italija, brez fosfatov)	200,20 SLT
PAPIRNATE BRISAČE JUMBO SOFTI, pak. 2/1 (uvoz Italija, dvoslojne)	125,30 SLT
PRALNI PRAŠEK NEO PLUS 5kg (uvoz Francija, brez fosfatov)	998,00 SLT
MEHČALEC STYLE 4l (uvoz Avstrija)	370,90 SLT
ŽARNICE, pak. 10/1 (uvoz Avstrija, 40 W, 60 W, 75 W, 90,70 SLT/kom 100 W)	

PREHRAMBENI PAKET:

– pšenični zдроб T 400 1/2 kg	0,5 kg
– namenska moka za vl. testo 1/1	2 kg
– posebna bela moka	2 kg
– koruzni zдроб 1/1 kg	1 kg
– bele drobtine 500 g	1 kom
– makaroni 1/2 kg	2 kg
– špageti 1/2 kg	2 kg
– olje za solato 1/1 l	1 l
– sardine Ponos Jadrana 115 g	1 kom
– sardine Delamaris 115 g	1 kom
– goveji golaž Dom 300 g	1 kom
– mesni ragu 200 g	1 kom
– jetrna pašeta 80 g	2 kom
– malinov sirup 1/1 l	1 l
– alkoholni kis PVC 9% 1/1 l	1 l

Cena paketa 2.166,10 SLT

Informacije po tel. (062) 212-640

POT DO BOGASTVA

DELAVSKA HRANILNICA, d.o.o.

Ljubljana, Dalmatinova 4 **nudi od 1. 6. 1992** naprej sindikatom, društvom, družbenim organizacijam, krajevnim skupnostim, dobrodelnim organizacijam, obrtnikom, majhnim pravnim osebam in privatnim osebam

nove obrestne mere na revalorizirano osnovo

Revolarizacijska stopnja za junij 1992 znaša 6,5% mesečno, preračunano na letni nivo 116%.

Obrestne mere za tolarске depozite so:

		MESEČNE	LETNE
– vezava sredstev na odpoklic	60%–65%R	3,96%–4,22%	61%–66%
– vezava sredstev nad 1 mesec	R + 1%–3%	6,59%–6,75%	118%–122%
– vezava sredstev nad 2 meseca	R + 3%–4%	6,75%–6,92%	122%–125%
– vezava sredstev nad 3 mesece	R + 4%–5%	6,92%–7,00%	125%–127%
– nad 12 mesecev	R + 8%–11%	7,17%–7,41%	133%–140%

Za vezavo sredstev od 31 do 90 dni:

– do 10.000,00 SLT	R + 6%	7,01%	129%
– od 10.001,00 SLT			
– do 50.000,00 SLT	R + 7%	7,09%	131%
– nad 50.001,00 SLT	R + 8%	7,17%	133%

KREDITNA PONUDBA

– kratkoročni krediti privatnim osebam* z rokom vračila 6 mesecev	R + 18%	7,95%	155%
– kratkoročni krediti privatnim osebam v višini 300% od vezanih sredstev z rokom vračila 12 mesecev	R + 10%	7,33%	137%
– polog se obrestuje z	60% R	3,96%	61%

– komisijski krediti pod pogoji, ki jih naroči naročnik. Kredite lahko dobijo delavke in delavci, člani tistih sindikatov, ki svoja sredstva varčujejo v Delavski hranilnici.

– Kratkoročni krediti pravnim in drugim osebam	od R + 20%–R + 30%	8,10%–8,81%	159%–181%
--	--------------------	-------------	-----------

POHITITE TER VARNO NALOŽITE SVOJ PRIHRANEK ALI PA REŠITE SVOJO POTREBO PO KREDITIH.

NAŠE GESLO JE: KAKOVOST SO LJUDJE!

Dodatna pojasnila lahko dobite na sedežu Hranilnice, tel. 061 312-098, 316-881 ali na Agenciji v Trbovljah, tel. 0601 21-092, 22-213.

DOBER GOSPODAR MISLI NA JUTRI!!!

Že danes si priskrbite, kar boste potrebovali prav kmalu:

ROKOVNIK – PRIROČNIK '93

- da boste točno vedeli kdaj in kje,
- da boste imeli vse zapisano,
- da boste z njim obdarili partnerje, izkazali pozornost do svojih članov, ga dali v zahvalo za požrtvovalno delo,
- ker ga preprosto morate imeti.

V prednaročilu je cena zelo ugodna: SAMO 700 SIT, za večje količine pa nudimo poseben popust.

Vaša naročila sprejemamo na naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana, telefon: (061) 321-255.

P. S.: Ne pozabite – za dober nakup ni nikoli prezgodaj!!!

Sintro, trgovina območnega sindikata Podravja

novno poslanstvo – omogočiti članom svobodnih sindikatov čim ugodnejši nakup raznovrstnega blaga, od prehrane do tekstila in šolskih potrebščin. V prodajalni Sintro na Meljski cesti 9 v Mariboru nas je sprejela poslovodkinja **Sonja Vaupotič**. Trgovina, ki skupaj s skladiščem meri dobrih 76 kvadratnih metrov, je dobro založena predvsem s prehrambenimi izdelki, pijačami in čistili. Prizadevajo si, da bi bile cene čimbolj konkurenčne, vendar jim to le s težavo uspeva. Poceni blago je težko dobiti, sploh pa tako poceni, da bi ga lahko članom svobodnih sindikatov prodajali ceneje kot druge družbene in zasebne trgovine. Pomagajo si z minimalnimi maržami, samo tolikšnimi, da se trgovina »pokriva«. V tej prodajalni lahko kupujejo samo člani ZSSS, ker pa je začelo vanjo zahajati veliko upokojujencev, tudi bivših članov svobodnih sindikatov, ob prvem obisku tudi njim omogočijo nakup. Potem pa jih napotijo na območni sindikat, kjer lahko za letno članarino 240 tolarjev znova postanejo člani sindikata in kupujejo v sin-

članstvom denar za pomoč beguncem iz BiH, potem pa zanj nakupijo zlasti potrebščine za osebno higieno.

Druga sindikalna prodajalna **Štacuna** je v Panonski ulici, v kleti Tamovega samskega bloka. Na okrog 120 kvadratnih metrov prodajnega prostora ponuja zares raznovrstno blago, od prehrane do tekstila, obutve, sadja, zelenjave, pijač. Prizadevajo si, da bi ponudbo še popestrili. Direktorica družbe Sinpro **Majda Slokan**, ki je tudi republiška poslanka, je razložila osnovni namen ustanovitve družbe in trgovine. V TAM-u so se vrsto let otepal raznih prodajalcev in akviziterjev, ki so hoteli v podjetju prodajati. Pri nekdanj osem tisoč zaposlenih je trgovina odlično cvetela. Bolj ko se je zaostrovala gospodarska kriza, bolj so delavci kupovali, še zlasti, če je bilo mogoče plačati z več čeki. Marsikomu je bil to edini možni način, da je oblekel družino, zato so se nekateri na ta način zadolževali čez mero. Tako je tudi sindikat postal vse bolj zaskrbljen, kako urediti, da

Ta njegov (grenko-kisli) nasmeh

Ko je Janez Drnovšek pred dnevi najprej na tiskovni konferenci, potem pa na TV na kratko obrazložil vladni program makroekonomske politike (v starih časih se je temu reklo stabilizacijski program), je občanom najbrže najbolj ostal v spominu njegov kiselkasto-grenak nasmeh in obotavljiv glas, ko je iskal najbolj ustrezne besede, s katerimi bi ljudem pojasnil svoj in vladin odnos do gibanja osebnih dohodkov. Zbral jih je v stavek: »Osební dohodki se nominalno ne bodo zmanjšali...«

Z drugimi besedami to pomeni, da je premier skušal svoje občinstvo potegniti za nos. Ob inflaciji, kakršna je zdaj pri nas, podatek o nominalnem ne-zaostajanju plač ni nič drugega kot metanje peska v oči, kar ob sicer resnem makroekonomskem programu (čeprav ni brezmadežen) res ni potrebno. Recimo, da je bil to predsednikov lapsus (nenameren?) saj je iz vsega ostalega, kar je povedal in kar smo lahko kasneje prebrali v kakih 20 strani dolgem ekonomskem programu, lepo razvidno, da se bo kupna moč prebivalstva morala zmanjšati, svoje prihranke pa naj bi ljudje posodili državi, da bi tako morda obdržali svoja delovna mesta.

O tem, ali je koristno takorekoč vsa sredstva »vreči« v obnovo gospodarstva, tudi na račun še večje mizerije prebivalstva, na tem mestu ne bomo razpravljali. Umestno pa je kljub vsemu vprašanje, ali k obnovi gospodarske rasti ne sodi – kot sestavni del – tudi oživljanje povpraševanja. In nismo prepričani, da je povpraševanje prebivalstva, ki za prehrano porabi več kakor polovico povprečnih prejemkov, tisto, kar spodbuja inflacijsko rast cen.

Zadnji statistični podatki ponovno dokazujejo tradicionalno upadanje realnih osebnih dohodkov ali kupne moči prebivalstva. Da bi ugotavljali vrednost naših plač, smo jih preračunavali v nemške marke, zdaj pa to ni več pravi kazalec kupne moči prebivalstva. Pravi prikaz je podatek, da strokovnjaki sodijo, da v košarico življenjskih stroškov ne sodi več piščanec, ampak samo perutničke, ker so cenejše. Glede na obete predsednikovega grenko-kislega nasmeška pa perutničke treba najbrže kmalu zamenjati: za še cenejše piščanje hrčbe.

In potem?

Boris Rugelj

Maribor jutri: Z ZNANJEM IZ KRIZE – TODA KAKO DO ZNANJA

Delavska-ljudska univerza Maribor je ob koncu izobraževalne sezone 1991/92 pripravila srečanje, na katerem so spregovorili o pomenu izobraževanja pri preoblikovanju mariborskega gospodarstva, o pomenu izobraževanja odraslih in o programskih usmeritvah Delavske-ljudske univerze Maribor. Srečanja so se udeležili predstavniki podjetij oz. njihovih izobraževalnih centrov, območne gospodarske zbornice, sindikatov in drugih institucij.

Namen srečanja je razložila direktorica DLU prof. Melita Cimerman. Poudarila je glavno dilemo: kako z izobraževanjem iz krize ob deinstvu, da smo v Sloveniji od 60-tih let naprej izobraževanju posvečali premalo pozornosti. O prvi temi je udeležencem srečanja govoril dr. Eric Hansen, vodja projekta Maribor jutri pri svetovnem inštitutu SRI International. Pri predstavitvi končne vizije in možnosti sanacije mariborskega gospodarstva je poudaril, da so temelji za uresničitev projekta Maribor jutri ustrezni kadri. Sanacijski program namreč predvideva velike spremembe v mariborskem gospodarstvu, ki jih s sedanjimi kadri ne bo moč doseči. Izhod je torej v izobraževanju – pri generacijah, ki se še

šolajo, to naj ne bi bil poseben problem, veliko težje pa bo s preusposabljanjem delavcev v podjetjih, ki se bodo morala organizacijsko in proizvodno preoblikovati. Izobraževanje in preusposabljanje bo moralo potekati tako v podjetjih kot v delavsko-ljudski univerzi in njej podobnih institucijah. Ob tem pa se pojavlja spleť vprašanj, na katera tudi strokovnjaki SRI International še nimajo odgovora, namreč kdo naj izobražuje,

koga, kako, za koga in na čigav račun.

Dr. Ana Krajnc, ki je vodila razgovor o izobraževanju odraslih pri nas in v svetu, je menila, da mora biti vprašanje izobraževanja izhodišče vseh aktivnosti za preustroj mariborskega gospodarstva. Pri tem pa je treba ubrati prave poti, kajti naši ljudje so še vedno zaljubljeni v stroje. V sanacijskem programu pa je na prvem mestu beg od industrijske proizvodnje k storitvenim

Sindikat bo sodeloval pri preobrazbi

Na pogovoru o problematiki izobraževanja je Metka Roksančič, predsednica območnega sindikata Podravja, povedala: »Svobodni sindikati v Mariboru smo predlagali socialno partnerstvo v okviru projekta Maribor jutri in opozorili, da bo v mestu pri uresničevanju tega projekta ogromno ljudi z II. in III. stopnjo izobrazbe ostalo brez dela. Ti ne bodo imeli nobene možnosti za zaposlitev pri preoblikovanju podjetij in njihovih proizvodnih programov. Ne moremo kar tako iz ene skrajnosti v drugo, ne da bi poiskali izhod tudi za te ljudi. Sindikati bomo zato v projektu Maribor jutri aktivno sodelovali in skušali svoje poglede uveljaviti ali jih kratkoma vsiliti!«

Začeli smo že izobraževati sindikalne delavce, skušali pa bomo tudi delavce, ki prihajajo k nam po pomoč. Če ne bomo mogli drugače, jim bomo vsaj svetovali, kaj in kako, kajti povsem jasno nam mora biti, da se bodo hotela podjetja na vsak način znebiti odvečnih, predvsem nižje izobraženih delavcev. V ta namen bomo organizirali tudi predstavitev projekta Maribor jutri za sindikalne zaupnike.«

B. G.

dejavnostim. Prisilno preusposabljanje zlasti starejših delavcev, je opozorila, lahko povzroči socialne nemire, povečanje kaznivih dejanj in celo samomorov! To pomeni, da bo treba izobraževati povsem nove kadre, starejše delavce pa reševati s socialnimi programi.

Govorili so tudi o večplastnosti izobraževalnih tokov, kot jih poznajo ekonomije razvitega sveta. V Avstriji in Nemčiji, denimo, se ukvarjajo z izobraževanjem na sedmih ravneh, poleg države še gospodarske zbornice, podjetja, sindikati itd. Pri nas pa poleg države le še izobraževalni centri v večjih podjetjih in dosežanje delavske univerze. Iz vsega povedanega sledi, da bo potreben pravi salto mortale v naših glavah, treba bo spremeniti mišljenje o izobraževanju, začeti pa bi bilo treba pri vodilnih in vodstvenih delavcih. Najprej je treba usposobiti menedžerje, ki morajo vedeti, da bodo lahko uspešni le, če bodo imeli primerno usposobljene tudi svoje sodelavce. Pri tem je dr. Ana Krajnc podvomila o pravilnosti ugotovitev strokovnjakov SRI International, češ da je treba v Mariboru opustiti industrijsko proizvodnjo in se preusmeriti v storitve, trgovino, turizem in podobno. Menila je, da mora Maribor ostati močan v sekundarnem sektorju, vendar naj se modernizira in dela z minimalnim številom ljudi, drugi pa naj se preusmerijo v terciarne dejavnosti.

Blaž Grča

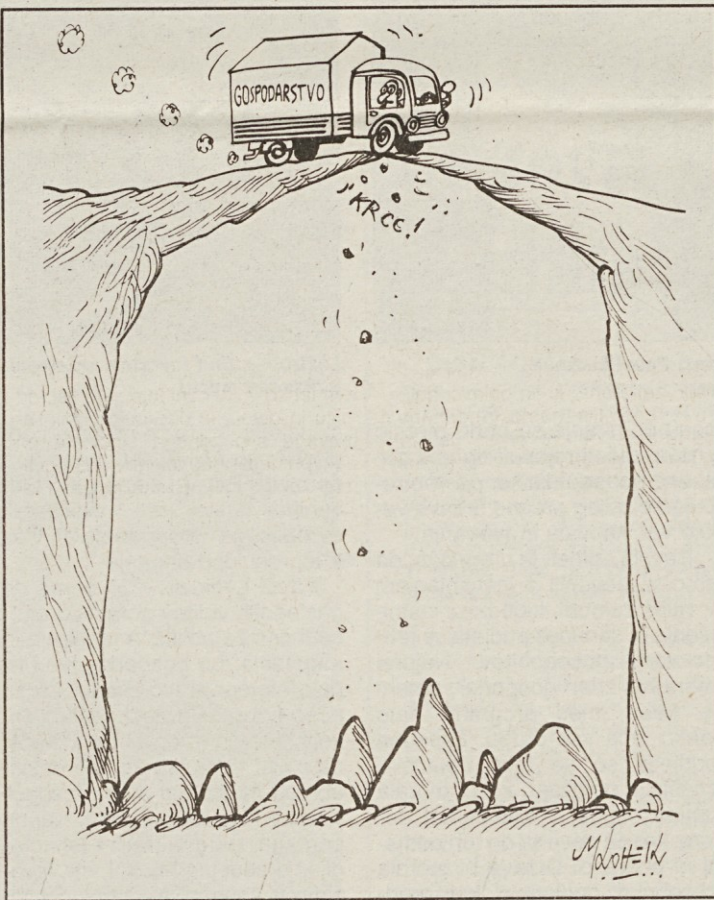
Svobodni Sindikati Slovenije

REŠIMO, KAR SE REŠITI DA

Primerjava gospodarskih dosežkov Slovenije v prvih mesecih lanskega leta in prvih štirih mesecih letošnjega bi se nemara komu ne zdela najbolj ustrezna, saj imamo od lanskega oktobra lastno državo, medtem ko smo bili v začetku lanskega leta še pod vplivom razkrajačice se Jugoslavije in propadajočega Markovičevega ekonomskega programa. Primerjava pa je zanimiva vsaj z enega zornega kota: čeprav si ekonomsko politiko že od oktobra dalje krojimo povsem samostojno, rezultati ne kažejo, da bi to gospodarstvo kaj koristilo. »Seveda ne,« menijo na Gospodarski zbornici, »saj prejšnja vlada v zadnjih osmih mesecih ni ustrezno odgovorila ali pa sploh ni odgovorila na najpomembnejša vprašanja aktualnih gospodarskih razmer.«

Stara (Peterletova) vlada se ni borila za stare in nove trge, ni se lotila finančne sanacije, ni uredila vprašanja preveč restriktivne monetarne politike, niti ni ustvarila pogojev za znižanje obresti, javnega sektorja in monopolov ni obvladala, niti ni načrtovala takšne javne porabe, ki bi ne presežala lani doseženega deleža v bruto družbenem proizvodu. Da o tem, ali je uspela spodbuditi domače varčevanje, ki bi ga bilo moč uporabiti za gospodarsko rast, ne

izgublamo besed. Skratka, nekdanji vzroki tičali v gospodarskem sistemu starega režima, prilagojenem značilnostim Jugoslavije, kar razvitejši in v svetovni trg bolj usmerjeni Sloveniji ni ustrezalo. Zdaj se je moč izgovarjati le še na delno izgubo jugoslovanskega trga, na posledice nekdanjega embarga, ki je zajel tudi Slovenijo (pred priznanjem), ter na posledice zdajšnjega embarga zoper ZR Jugoslavijo. Poglavitni vzrok težav pa je vendarle prepočasno

spreminjanje ekonomskega sistema in to, da dosedaj nismo vodili ustrezne ekonomske politike.

Posledice vsega tega je moč razbrati iz podatkov o gospodarskih gibanjih v letošnjih prvih štirih mesecih in primerjavi z dosežki v enakem času lani.

Obseg proizvodnje se je v petih mesecih zmanjšal za 16,4 odstotka in je padel na raven, doseženo davnega leta 1975. Aprila je bila proizvodnja v primerjavi z enakim mesecem lani za več kakor petino nižja, maja pa nekaj manj kakor za petino. Toda strokovnjaki sodijo, da za rahel vzpon proizvodnje niso zaslužni kakšni ukrepi prejšnje vlade. Potniški promet se je znižal za dobro četrtino, blagovni, turistov je manj za dobro petino (mišljena so prenočevanja), trgovina je prodala za četrtino manj. Izvoz je padel za pol odstotka, uvoz pa za 30 odstotkov. Inflacija je letos dosegla skoraj 60 odstotno rast, v zadnjem letu dni (od maja lani do maja letos) pa so se cene potrojile. Aprila letos je 1328 podjetij imelo žiro račun blokiran več kakor pet dni. Okoli 600 podjetij je zrelih za stečajni postopek. Število zaposlenih se je v letu dni zmanjšalo za 9 odstotkov, zdajšnja stopnja nezaposlenosti je 10,7 odstotka. Pri tem pa je zanimivo, nerazumljivo, a značilno, da se je zaposlenost v negospodarstvu v letošnjih prvih treh mesecih povečala... Kaj zapisati o večno previsokih plačah, ki pa nikoli ne odtehtajo košarice življenjskih stroškov? Realni osebni dohodki so bili v februarju in marcu malo boljši kot januarja in februarja: zaradi ukinitve odloka o omejevanju plač v začetku marca so plače v marcu in aprilu realno samo za 21,2 odstotka nižje kakor plače v lanskim primerljivih mesecih. Februarja so bile nižje za 27,2 odstotka, januarja pa celo za 33,2 odstotka. S plačami so zaposleni zdaj nekje na ravni leta 1962. Pri tem je delež sredstev za javno porabo rasel v družbenem proizvodu za kakih 30 odstotkov hitreje kot delež plač. Investicije v gospodarstvu so v prvih treh letošnjih mesecih dosegle dobro polovico lanskih in enakem obdobju. Tečaj se je od lanskega oktobra povečal za približno 60 odstotkov, domača inflacija pa za 160 odstotkov. Zadnji čas pa tečaj na medpodjetniški ravni celo upada.

In tako naprej. Podoba, pravijo na gospodarski zbornici, je dovolj žalostna, da je potrebna temeljitega popravka. Restavator Drnovšek pa naj priprave na rekonstrukcijo gospodarske podobe močno pospeši, da ne bodo črvi pojedli vsega okvira in da ne bo odpadla še preostala barva.

Boris Rugelj

NOVO – NOVO – NOVO – NOVO – NOVO

Stane Uhan:

PLAČNI SISTEM V REPUBLIKI SLOVENIJI

Kritika in zasnova

- Kam greš, strateška gospodarska usmeritev
- Statistični podatki
- Groba predvidevanja
- Izkušnje
- Kritična raven
- Evropske cene in balkanske plače
- Izhodiščni osebni dohodki
- Kaj ve in misli vlada
- Načrtovanje najnižje osnovne plače
- Opredelitev osnove
- Obupne razmere
- Cena delovne sile navzdol ni več gibljiva
- Konkretni predlogi
- Pomembne podrobnosti
- Razmerja za bolj zahtevna dela
- Podcenjeno znanje
- Najvišje plače

Nekaj primerov bruto zneskov za izhodiščne OD po kolektivni pogodbi. Cena 400,00 SLT. Knjiga je izšla v založbi (ČZP) Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, kamor lahko pošljete tudi naročila. Telefoni: (061) 321-255, 110-033, 311-956, 313-942.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o).

..... izvod(ov) knjige PLAČNI SISTEM V REPUBLIKI SLOVENIJI.

Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku

2. Kot individualni naročnik bom plačal po povzetju

Datum

Žig

Podpis naročnika

NOVO – NOVO – NOVO – NOVO – NOVO

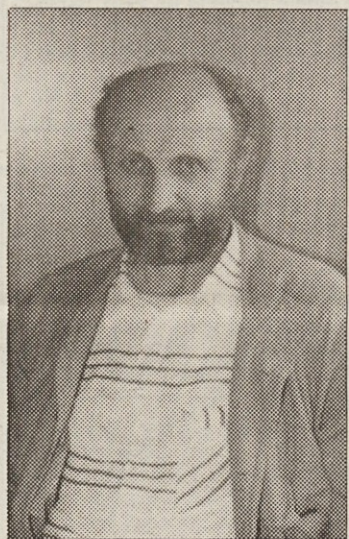
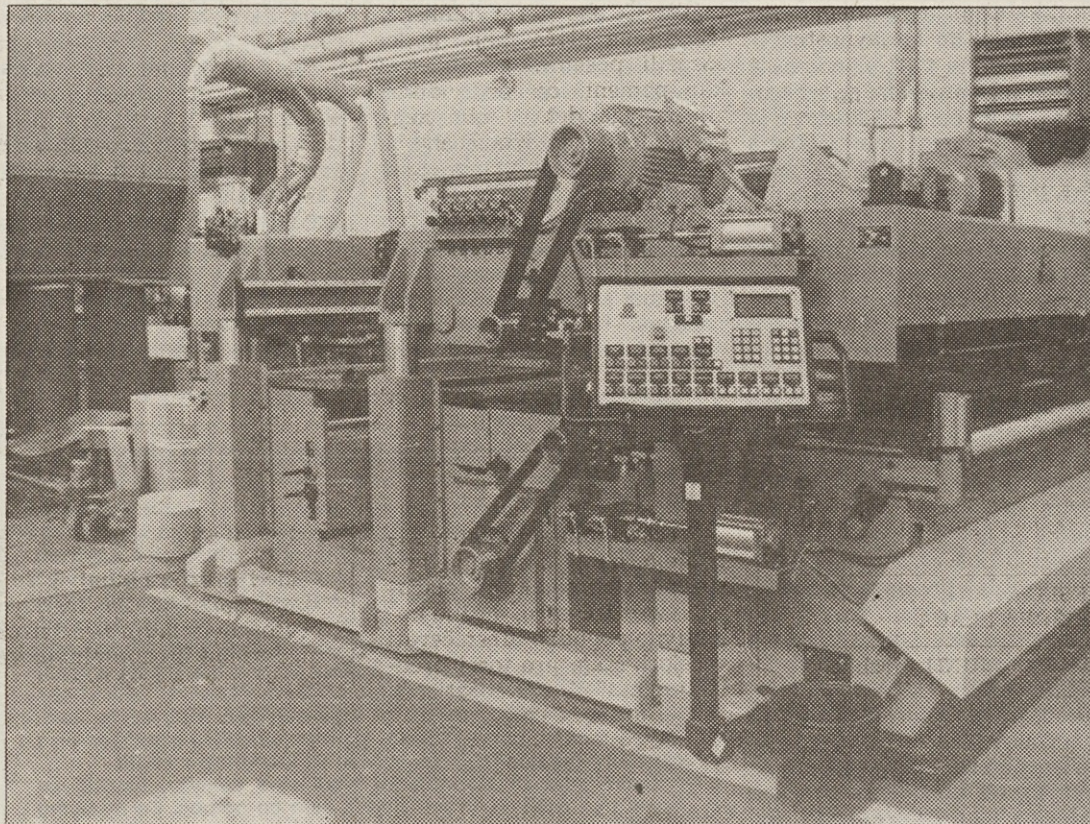
LEDINEKOVA POT V EVROPO

Malo jih je, ki še niso slišali za Pavla Ledineka, diplomiranega inženirja in obrtnika, sedaj lastnika in generalnega direktorja podjetja Lestro-Ledinek d. d. iz Hoč pri Mariboru, proizvajalca lesnoobdelovalnih strojev in orodij. Pred kratkim je njegovo podjetje slavilo 25-letnico obstoja. Začel je kot firma z enim zaposlenim, v dolgih in težavnih letih pa se je ta firma razvila tako, da danes v obrti in delniški družbi zaposluje 270 delavcev.

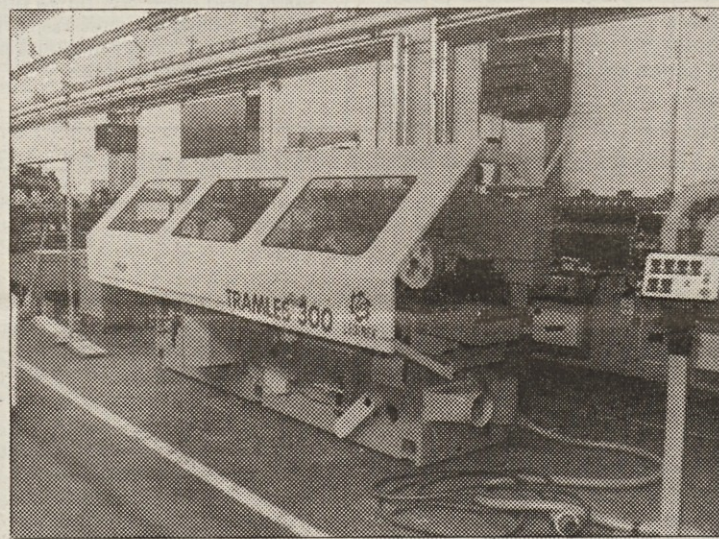
Pavel Ledinek ni znan samo po svojih unikatnih lesnoobdelovalnih strojih, ampak tudi kot vztrajen zagovornik zasebnega obrtništva in podjetništva. V prejšnjih časih so mu nenehno metali polena pod noge in skrbno pazili, da se ne bi preveč razširil in obogatel. Tako ravnanje se, na žalost, v novi, demokratični družbi ni kaj prida spremenilo.

Prav te dni Pavel Ledinek opozarja na vrsto stvari, ki bi jih morala slovenska država v najkrajšem času urediti na področju privatizacije, denacionalizacije in podjetništva. Prvi dve področji sta ključni za nastanek in obstoj zasebnih podjetij, ki jim sedanja gospodarska politika slovenske vlade v nobenem primeru ni v korist. Poseben problem pa je visoka cena kapitala oziroma visoke obresti za sredstva, ki jih podjetja najemajo kot kredite za obratna sredstva.

Pavel Ledinek pravi: »Lestro nima namena usahniti, pač pa priti iz tega nemogočega stanja in postati evropska firma. Nam je nekako uspelo, da smo se odtrgali od nekdanjega jugoslovanskega trga in se s silnim razvojem in naporim delom prebili na nova tržišča. Uspelo nam je preusmeriti proizvodnjo na zahtevni evropski trg, za to pa tudi potrebujemo kapital, ki je sprejemljiv za evropske ekonomije. Sedaj ugotavljamo, da smo prišli do točke, ko moramo v kratkem dobiti odgovor, kako naprej, kajti pri tej ceni kapitala za obratna sredstva vsaka ekonomija preneha! Če ima vlada namen prek bank lastniti gospodarstvo, to še ne pomeni, da ima enako pravico nad zasebnimi podjetji, ki so že lastninjena. Če bomo kot izvozniki dobili garancije in zadovoljiv odgovor na vprašanje, kako bo v prihodnje s kapitalom, bomo pljunili v roke in bomo gotovo postali ena prvih tovrstnih tovarn iz realsocialističnega bloka, ki bo uspešno tržila na razvitem in zahtevnem Zahodu. Če ne, bomo tudi mi prisiljeni na pot nekdanjega združenega dela, zapreti in začeti znova tu ali zunaj. Če bomo prisiljeni k takemu koraku, bo to velika napaka in škoda za slovensko gospodarstvo. Kajti ko firma usahne, se pretrga kontinuiteta, zgubi stik s svetovnim trgom in dogajanjem na njem, saj tam velja pravilo, da moraš nenehno »teči vstric«, če se hočeš obdržati. Nam to še uspeva, če pa bomo nitko pretrgali, bo prizadeta tudi država, saj prek nas trži znanje in tehnologijo, ki ju ima lesarstvo. Menim, da je ta trenutek usoden, kajti po pro-

Inž. Pavel Ledinek

Lestro – edina tovrstna »realsocialistična« tovarna, ki uspešno prodaja v razvitem svetu

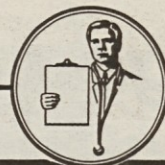
cesu odmiranja se bodo morale znova začeti rojevati firme z zasebno pobudo, za kar pa »potrebujemo poleg pravne države veliko več kapitala in tveganja.«

Pavel Ledinek je prepričan, da smo v Sloveniji z lastninjenjem v veliki zamudi, kajti brez lastninjenja ni sanacije podjetij, ni tehnoloških posodobitev. Najprej mora biti znan gospodar, potem je treba imeti program, nato lahko teče vse drugo. Zasebna podjetja so se tako dejansko znašla v položaju, ko bi morala umreti skupaj z združenim delom, kar pa seveda do teh podjetij ni pošteno. Država bi morala zasebnim podjetjem kot pred-

ski tokovi. Toda če ne bomo odpravili pomanjklivosti, na katere opozarja Pavel Ledinek, bo Slovenija lahko le »viničarija« evropskega gospodarstva! Čas torej resnično priganja.

Pavel Ledinek: »Če bomo do naslednjih volitev porabili dragoceni čas za politična merjenja in nagajanja, bo gospodarstvo utrpevalo nepopravljivo škodo. Že za našo firmo sem zelo zaskrbljen, kajti imamo programe, tržišče, naročila, toda zaradi nerealnih obresti na kapital smo se znašli v nezavidljivem položaju. Kaj mi pomaga, da dve tretjini tehnologije, ki sodi v svetovni vrh, izvozimo v Avstrijo, Nemčijo, Švico,

Italijo, v Spanijo in celo v daljni Čile, če nas pa doma sistem dobesedno stiska za vrat. Vlada nam je obljubila, da nam bo pomagala. Vendar mi zahtevamo samo pravno državo in tržno sprejemljiv kapital ali garancijo

OBRATNA AMBULANTA

Prim. doc. dr. Anton Prijatelj

Bo letos dopust drugačen?

Kam pa letos na dopust? Boste šli na morje? Tja, kamor druga leta? V Istro? Vas ni strah?

To so vprašanja, ki jih letos slišim zelo pogosto. Zato sem se odločil nekaj napisati o dopustu. Pisal in svetoval sem že lani, a lani je bilo drugače. Letala so še razburjala letoviščarje tako v Istri kakor na slovenski obali. Letos pri nas ni vojne in smo samostojna država. Moramo pa v Istro čez mejo, kar mnogim smrdi.

Ne bom navijal ne za morje, ne za planine, ne za Istro, ne za Slovenijo, še manj za tujino, ki je bila vedno samo za tiste z globljimi žepi. Poskušal bom mnoge od nas spomniti, kako se je ta naš delavski turizem razvijal.

Začel bom z vojnimi leti, ko je bila Ljubljana obdana z žico in smo bili mulci vsi veseli, če smo se šli lahko kopat na Ljubljano ali na »Grubariš«, kot smo rekli Grubarjevemu kanalu. Povojna leta izgradnje so nas zlepa ali zgrda silila v brigade, ki so trajale od zadnjega dne šole do prvega dne novega šolskega leta, in z dopustom ali počitnicami ni bilo nič. Tisti ki so bili s kmetov, so morali delati doma. Morje smo videli ob kakšnem maturitetnem ali še prej majskem izletu.

Kmečki sinovi in hčere so po vojni morali zlepa ali zgrda v tovarno. Popoldan ali pa pred »sihtom« pa so delali na polju. Kakšen dopust neki! Dopust je treba vzeti takrat, ko je delo na polju, košnja, krompir ali na Primorskem trgat. »Sicer pa tisto vaše delo v tovarni, to je samo lenarjenje, nekaj velja samo kmečko delo,« so dejale mnoge matere in očetje, ki so vse življenje posvetili polju.

Potem so se ti otroci in mladi ljudje poročili, preselili so se v mesto, imeli so otroke. In začeli počasi, po malem hoditi na dopuste. In takrat je bil sinonim za dopust morje. Rasli so počitniški sindikalni domovi, ker za dopust v hotelu ni bilo za štirčlansko družino nikoli dovolj denarja, tudi v tistih najboljših časih ne. Potem so si nekateri omislili šotore, pa počitniške prikloce. Bolj imenitni in bolj petični so si gradili vikendice, kot z grdo spačenko rečemo hišici na morju ali v planinah. Te so bodle v nos mnogo ljudi, še najbolj, če je lastnik stanovanj v družbenem stanovanju, na morju pa si je zgradil veliko hišo ali skoraj hotel, ki ga je poleti oddajal petičnim tujim turistom za dragocene devize. Danes pa ima s to hišo, hišico same skrbi, še posebej če je v drugi državi.

Kaj hočem povedati z vso to zgodovino? Dopust ni samo morje! Dopust so tudi planine, dopust so naši čudoviti kraji v Sloveniji, dopust so lahko tudi toplice. Dopust je lahko potovanje, pa ne samo v tujino, pač pa po naši domovini. Ali sploh poznamo Slovenijo? Kupil sem knjigo SLOVENIJA, UMETNOSTNI VODNIK, avtorja prof. dr. Naceta Šumija in se zgrozil, koliko je lepih krajev v Sloveniji, ki jih ne poznam.

Ker pa takšen drugačen način dopustovanja lahko prinese precej zdravstvenih skrbi, jih bom to poletje poskušal v tej rubriki opisati.

ŽIVLJENJE TEČE...

Piše: Mag. Aleksej Cvetko

Usklajevanje pokojnin

Zaradi gospodarskih gibanj bi se ob nespremenjenem nominalnem znesku pokojnine kupna moč upokojencev polagoma tako zmanjšala, da jim ne bi več omogočala socialne varnosti. Institut uskladitve pokojnin pa zagotavlja prav ohranitev njihove realne vrednosti. Z uskladitvijo se sicer povečuje nominalni znesek pokojnine, kupna moč pa nacekloma ostaja enaka. Ker gre za enega pomembnejših institutov pokojninskega in invalidskega zavarovanja, postopek in način usklajevanja pokojnin zakon predpisuje zelo natančno.

Skupščina Republike Slovenije v začetku vsakega leta določi razmerje med povprečno plačo na zaposlenega v republiki in povprečno starostno pokojnino za polno pokojninsko dobo. To razmerje nikakor ne more biti nižje od 85 odstotkov.

Pokojnine se usklajujejo na podlagi uradnih statističnih podatkov o mesečnem gibanju plač vseh zaposlenih na območju republike, upokojencem pa pripada usklajena pokojnina od prvega dne meseca, za katerega je ugotovljena rast oziroma porast plač, ki še ni bil upoštevan pri prejšnjih uskladitvah pokojnin. Tak način uskladitve pokojnin se bistveno razlikuje od starega načina, ki je veljal do uveljavitve novega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, to je od 1. aprila letos. Po starem načinu so se namreč pokojnine obvezno uskladile samo 1. januarja in 1. julija, med tema rokoma pa le, če so povprečni osebni dohodki porasli za več kot 5 odstotkov.

Usklajevanje pokojnin je možno opraviti na več načinov oziroma z upoštevanjem različnih meril, vendar se je do sedaj v praksi še najbolj obneslo usklajevanje pokojnin z upoštevanjem porasta povprečnih plač.

Ker so se pokojnine, odmerjene po starih predpisih, ob odmeri bistveno razlikovale od pokojnin, ki so se sproti usklajevale, in to predvsem od tistih, ki so se uveljavljale v drugi polovici leta, je po novem določeno, da se pokojnina, uveljavljena v tekočem letu, ob odmeri najprej uskladi za odstotek razlike, izračunane ob upoštevanju 86,6 odstotka povprečne plače vseh zaposlenih na območju Republike Slovenije, izplačane za mesec december v koledarskem letu pred uveljavitvijo pravice do pokojnine, in povprečja teh plač, doseženega v navedenem koledarskem letu. Tako odmerjena pokojnina se nato usklajuje na podlagi podatkov o mesečnih gibanjih plač v tekočem letu. Pri tem se upoštevajo vse uskladitve, izvedene na podlagi gibanj plač v letu uveljavitve pravice do pokojnine, ne glede na to, kdaj v tem letu je pokojnina uveljavljena.

Podobno, kot je bilo določeno v dosedanjih predpisih, je tudi v novem določeno, da se tudi na podlagi razlik, ki nastajajo v ravneh pokojnin, uveljavljenih v posameznih obdobjih, opravi ustrezno usklajevanje, in to na način, ki ga določi Zavod pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

ZNOVA AKTUALNO!!!

Bogdan Kavčič:

Delavci in upravljanje podjetij

- Kaj je participacija
- Cilji participacije
- Vsebina in moč participacije
- Organizacijske oblike
- Prednosti in kritike
- Uspešnost podjetij v lasti zaposlenih
- Evropski modeli participacije
- Od samoupravljanja k soupravljanju
- Kaj prinaša novi »Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju podjetij«

Knjiga je izšla v založbi ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana, kamor lahko pošljete tudi naročila.
Telefoni: 061/321-255, 110-033, 311-956, 313-942

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana, nepreklicno naročam(o) _____ izvod(ov) knjige DELAVCI IN UPRAVLJANJE PODJETIJ.

Naročeno pošljite na naslov: _____

Ulica, poštna številka, kraj: _____

Ime in priimek podpisnika: _____

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot individualni naročnik bom plačal po povzetju.

Datum: _____ Žig _____ Podpis naročnika: _____

PLAČE GOR, PLAČE DOL

Nova slovenska vlada pod vodstvom dr. Janeza Drnovška je že kmalu po tistem, ko je komaj ogrela ministrske stolčke, naredila nekaj nedvomno slabo premišljenih potez na področju plač. Najprej je družbenim dejavnostim velikodušno povečala dohodke za celih 38 odstotkov – pred kratkim pa je zaposlenim v teh dejavnostih brez kakšnih trdnjih argumentov vzela 7,4 ali še več odstotkov plače, ob predvideni 10-odstotni inflaciji.

Plače v družbenih dejavnostih so se tako znašle na pravcati gugalnici: zdaj gor, potem pa dol. Seveda pa zaposleni s takšno gugalnico nimajo nobenega veselja, zlasti še, ker so jim za povrh odmerili še mizerne regrese.

Iz vseh topov

Sindikati v zdravstvu in socialnem skrbstvu pa se ne pustijo tako zlahka opetnastiti. Sklenili so, da bodo v svojem sindikalnem boju z vlado streljali iz vseh topov. Tako lahko razumemo njihov sklep, da bodo tožili vlado, ki je brez poprejšnjega posveta s sindikati sklenila, da bo za mesec junij znižala izhodiščno plačo za 1675 tolarjev oziroma za približno 7,4 odstotka glede na izplačilo v mesecu maju.

Vlada je prav tako sklenila, da se letošnji regres lahko izplača le v višini bruto zajemčene plače, ne pa v obliki trinajste plače, kot je bilo to določeno v kolektivni pogodbi. Prehod na 40-urni delavnik, ki naj bi ga izpeljali prvega julija, pa naj bi do nadaljnjega preložili.

Takšni vladni sklepi pomenijo še hujšo kršitev kolektivne pogodbe, kot so jih bili vajeni dozdat. Zato nameravajo sindikati v zdravstvu in socialnem skrbstvu Slovenije o kršitvah kolektivne pogodbe obvestiti celo mednarodno organizacijo dela, katere članica je naša republika postala – z velikim ponosom – šele nedavno. Lahko si predstavljamo, da vlada nad tem ni ravno navdušena.

Ne izključujejo pa niti

skrajnega koraka, to je stavke. Tako se lahko zgodi, da bo prišlo na izplačilni dan, to je okrog desetega julija, do stavke po posameznih zdravstvenih ustanovah. Skratka, sindikalni protest utegne še precej odmevati v javnosti.

Nobeno neupravičeno zvišanje

Po sklepu vlade naj bi junjska plača za prvi tarifni razred dosegla le 20.991 tolarjev, po določitvi kolektivne pogodbe pa bi morala doseči 26.238 tolarjev. To pomeni, da vlada ni upoštevala predloga sindikatov, podpisnikov kolektivne pogodbe za negospodarske dejavnosti, o postopnem uveljavljanju kolektivne

Sindikati v zdravstvu in socialnem skrbstvu so v dogovoru z drugimi sindikati v negospodarskih dejavnostih, kjer je več kot 150 tisoč zaposlenih, sklenili, da bodo vlado tožili. Če bo torej junjska izhodiščna plača nižja, bodo sprožili posamezne proteste, kar pomeni, da bo sodišče združenega dela dobilo najmanj 30.000 pritožb. Znižanje plač v juniju sovpadajo tudi z obveznim solidarnostnim prispevkom v višini enodnevnega zaslužka, kar zaposlene dvakrat prizadene.

Sindikati bodo hkrati opozorili vse direktorje v zavodih, naj izplačajo regres na način, kot je predviden v kolektivni pogodbi, poleg tega pa naj s 1. julijem preidejo na 40-urni delavnik. To je namreč prav tako predvideno v kolektivni pogodbi.

Predstavniki sindikatov zatrjujejo, da je s sedanjo prispevno stopnjo, ki jo plačujemo za zdravstvo, možno kolektivno pogodbo uresničevati v celoti. Kam gre torej preostali denar? Kot je slišati, naj bi šel za poravnavo dolgov v zdravstvu iz prejšnjih let. Nezaslišano je tudi to, da vlada namerno zavlačuje ustanovitev skupščine zavoda za zdravstveno zavarovanje, prek katere bi imeli svoj vpliv tudi zavarovanci. Ti so doslej zmerom potegnili najkrajši konec, saj nimajo nobene besede pri upravljanju z zdravstvenim denarjem.

Vsekakor pa gre vladi urejanje plač v negospodarstvu skrajno slabo od rok. Če drugega ne, si je najprej zvišanjem, nato pa z znižanjem ustvarila veliko nezaupanje. Gmotni položaj ljudi je težak, a še hujše je prenašati izgubljeno zaupanje.

Marija Frančeškin

Kaj pomenijo neto izhodiščne plače v zdravstvu in socialnem skrbstvu za mesec marec in maj in kaj bo to pomenilo za mesec junij za polni delovni čas

POKLICI	MESEC NETO IZHODIŠČNA PLAČA			
	MAREC	MAJ	JUNIJ	razlika v – maj/junij
čistilka	9.100	14.328	13.268	1.675
bolničar	11.842	18.626	17.248	1.377
zdravstveni tehnik	19.014	29.962	27.569	2.200
višja med. sestra				
socialni delavec	22.677	35.195	32.596	2.681
dipl. farmacevt	26.180	41.593	38.522	3.074
zdravnik	29.820	46.145	42.733	3.414

pogodbe, tako da bi plača za mesec junij bila enaka majski izhodiščni. Tako Igor Kodrič kot Erik Šerbec poudarjata, da v mesecu maju delavci, zaposleni v zdravstvu in socialnem skrbstvu, niso prejeli neupravičeno višjih plač, ampak je šlo pri zvišanju v bistvu za to, da je tedaj vlada le delno poravnala svoj dolg do usklajevanja s plačami v gospodarstvu v marcu.

Primerjava razmerij izhodiščne plače v negospodarstvu in gospodarstvu in zajemčeni dohodek

	58 %-I	I.-20 %	priz. izhod.	Izh. BOD gosp.	zajemčeni dohodek
januar	15.034	12.027	12.027	19.072	12.400
februar	16.100	12.880	12.880	21.586	
marec	17.489	13.991	14.411	24.086	15.820
april	20.778	16.622	16.383	26.506	
maj	28.332	22.666	22.666	28.168	18.500
junij	26.239	20.991	20.991	30.109	

Nov obisk pri hrastniških četverčkih

Dušan Semolič, predsednik Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, je ob prvem rojstnem dnevu obiskal hrastniške četverčke, ki so se rodili v družini Mojce in Viktorja Drakslerja. Tako je izpolnil obljubo, ki jo je dal ob obisku kmalu potem, ko so četverčki privekali na svet.

S toplimi željami, da bi četverčki še naprej živahno rasli, je Dušan Semolič družini Draksler na njihovem domu v Marnem nad Dolom pri Hrastniku izročil ovojnico z desetimi tisočaki. Ob prvem rojstnem dnevu so četverčke obiskali tudi drugi »botri« (na sliki držijo malčke v rokah) in jih bogato obdarili.

Patricija, Kristjan, Timotej, Kevin, ki so pred letom dni vsi nebolgli prišli na svet v Univerzitetnem kliničnem centru v Ljubljani, so danes že pravi korenjaki, ki preizkušajo svoje prve, negotove korake, mamica in očka pa nadvse ponosna.

Besedilo: M. F., slike: Sašo Bernardi

Brezposelni čakajo doma

Na zavodu za zaposlovanje so bili konec maja prijavljeni 95.804 iskalci zaposlitve. Od januarja do maja se je število brezposelnih povečalo za 1739 oseb ali za 1,9 odstotka, vendar v primerjavi z mesecem marcem in aprilom rahlo upada. Razloge za upadanje števila iskancev zaposlitve kaže pripisati moratoriju na stečaje in vplivu sezonskega zaposlovanja. Sicer pa analitiki za letošnje ocenjujejo, da se bo število delovnih mest zmanjšalo še za kakšnih sedem odstotkov, brezposelnih naj bi bilo 105.000, stopnja brezposelnosti pa 11,7-odstotna. Razmerje med zaposlenimi in upokojeanci pa je ta hip že 1 : 1,77.

Med iskanci zaposlitve je bilo konec maja 44 odstotkov žensk. Približno 47 odstotkov iskancev zaposlitve je s prvo in drugo stopnjo izobrazbe, se pravi nekvalificiranih in polkvalificiranih. Med iskanci zaposlitve je bilo konec maja 17.054 ali 18 odstotkov iskancev prve zaposlitve, 17.014 ali 17,8 odstotka iskancev zaradi stečaja in 8.302 ali 8,7 odstotka iskancev, ki so postali trajni presežki. Brezposelnost narašča v novomeški, še posebej pa v mariborski regiji.

Med brezposelnimi je še vedno 42 odstotkov mladih, starih do 26 let. Zaskrbljujoč pa je podatek, da je kar 38 odstotkov mladih brez strokovne izobrazbe. Sicer pa je med vsemi brezposelnimi več kot polovica (prek 50.000) strokovno usposobljenih.

Približno 46 odstotkov brezposelnih čaka na delo že več kot leto dni. Medtem ko se je vprašanje brezposelnih mladih s pomočjo pripravništva, ki ga izvajajo zavodi za zaposlovanje, vsaj nekoliko omililo, pa postaja vprašanje dolgotrajne brezposelnosti vse težje. Trajanje brezposelnosti se namreč iz meseca v mesec podaljšuje, kar pomeni, da se vse manj brezposelnim posreči zaposliti.

M. F.

Drnovšek odgovarja sindikatom

Daljša bolniška odsotnost z dela ostaja za denarnico še naprej igrna na srečo. Predsednik vlade Republike Slovenije dr. Janez Drnovšek je namreč po preteku skoraj dveh mesecev negativno odgovoril na pobudo predsedstva sveta Zveze svobodnih sindikatov Slovenije o denarnih nadomestilih plače zaradi daljše bolniške odsotnosti z dela. Konec aprila 1992 je predsedstvo opozorilo tako vlado kot Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, da je zaradi neprimerne rešitve v novem zakonu o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, ki velja od 1. marca 1992, ogrožena socialna varnost delavcev, katerih odsotnost z dela zaradi bolezni traja dlje kot 30 delovnih dni.

Zakon namreč ne upošteva opozoril svobodnih sindikatov k osnutku in predlogu zakona, da je osnova za odmero nadomestil plač, ki jih izplačuje Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, za delavce neprimerna in manj ugodna od tiste iz kolektivnih pogodb. Sporna je pravzaprav valorizacija te osnove za tekoči mesec in kasnejša valorizacija nadomestil, ki se ne ravna po rasti plač v podjetju, kjer je bolni delavec zaposlen, ampak po rasti povprečne republiške plače. Zaradi takšne valorizacije nekateri dobijo premalo, drugi pa preveč. Premalo dobijo delavci iz podjetij, kjer plače rastejo hitreje od republiškega povprečja, preveč pa delavci iz podjetij, kjer je rast plač počasnejša od povprečja. Nadomestila tam praktično ujamejo plače.

Osnova, ki jo določa zakon, je za delavca neugodna tudi zato, ker upošteva ne le plače, ampak tudi nadomestila iz preteklega koledarskega leta. Delavci, ki so bili lani večkrat bolni in prejeli nižje odmerjena nadomestila, so zato prizadeti zaradi nižje osnove letošnjih nadomestil, ki zlahka zdrknejo na zajemčeno ravno.

Dr. Drnovšek je v svojem odgovoru na pobudo svobodnih sindikatov priznal vse te negativne posledice zakonske rešitve. Analiza njegovega odgovora kaže, da vlada sindikalno pobudo za spremembo zakona zavrača iz načelnih razlogov. Zakon je vpeljal nov sistem in le-temu je treba dati priložnost, da se dokaže v daljšem obdobju. Šele nato, in če bo ugotovljeno, da negativnih posledic ni mogoče odpraviti brez sprememb sistema, bo vlada predlagala spremembo zakona. Dr. Drnovšek torej pobude ni zavrnil dokončno.

Negativne posledice naj bi omilila tudi sprememba metodologije valorizacije osnove in nadomestil, ki jo je na pobudo sindikatov pripravil Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Valorizacija naj bi omilila dvomesečni zamik zaradi zamujanja statističnih podatkov rasti povprečne plače v Sloveniji. Prizadeti delavci naj bi celo prejeli nekaj refundacije za nazaj.

Predsednik vlade je torej korektno odgovoril na pobudo sindikatov, kar je gotovo dober znak za vzpostavljane socialnega partnerstva v Sloveniji. Drugo pa je vprašanje, ali se bodo sindikati zadovoljili z daljšim preverjanjem rezultatov zakonskih rešitev, preden bo vlada ukrepala. Najtežje pa je za bolnike, saj od obljub ne morejo živeti.

Lučka Böhm

Pogovor z ministrom za kulturo Borutom Šukljatom

JESEN PRIČAKATI ČIM BOLJ PRIPRAVLJENI

Gospod Šuklje, znano je, da je za ministrom Capudrom ostala dokaj »pestra«*»dota. Od globalnih konceptualnih (npr. nacionalni kulturni program) do administrativno-tehničnih in organizacijskih vprašanj, ko gre za državno upravo, ki ji načelujete, do temeljne zakonodaje...*

Odkrito je treba reči, da je bilo v zadnjih dveh letih dejansko storjenega bore malo. In to na vseh omenjenih področjih. Edine znanne spremembe so bile izrazito idejne (ideološke) narave.

Tako je na primer reorganizacijo iz samoupravnega v državno upravljanje opravila ekipa, ki je bila zadnja v prejšnjem režimu, pri čemer je moj predhodnik obdržal, kar zadeva samo organizacijo, stari sistem, toda brez kulturne skupnosti Slovenije in njene skupščine. Pa tudi brez parlamenta, ki naj bi zagotavljal nadzor in vpliv javnosti na kulturno politiko. Samoupravljanje je zamenjala oblast uradnikov, in to je dejstvo. Javnost je bila pri tem dejansko skoraj popolnoma izključena.

– V enem od intervjujev ste izjavili, da naj bi bil minister za kulturo predvsem administrator, ministrstvo pa servis. Toda tudi za to je potreben program kot izhodišče za ustrezno zakonodajo in za vzpostavitev kolikor toliko jasnih »pravil igre«. Kultura je v vsej svoji kompleksnosti vendarle težko ulovljivo področje...

Globalni nacionalni program je treba videti predvsem v programsko-vsebinskih zasnovah, kjer morajo biti opredeljeni cilji in naloge, in šele na tej podlagi bo mogoče oblikovati tudi ustrezno in nujno potrebno zakonodajo – krovni zakon o kulturi. Kulturo namreč pojmuje kot živ organizem in proces, ki pa mora vendarle imeti ustrezen instrumentalni okvir, kamor sodi seveda tudi zakonodaja. To v praktični izpeljavi pomeni, da se morajo pri-

četi pristojnosti seliti iz ministrstva v stroko in infrastrukturo, to je neposredno k ustvarjalcem. S kulturo je kot z ekonomijo – državna oblast jo slejkoprej onemogoča!

Moram reči, da smo se v vseh teh vprašanjih lotili resno in temeljito in k projektu pritegnili veliko število tako ustvarjalcev kot strokovnjakov z najrazličnejših področij. Sodelovanje pa temelji na soodgovornosti in poskusu približevanja čimvečjemu konsenzu, vsaj kar zadeva temelje. Zato nam bo glede na zastavljene cilje poletni predah prišel še kako prav. V jeseni ob pričetku nove sezone namreč ne bi radi po lastni krivdi doživeli kakšnih nepotrebnih in neprijetnih presenečenj. Čimveč reči mora biti pripravljenih. Zato nobenega odmora med odmorom!

– Tako imenovana ljubiteljska kultura je brez dvoma bila, je in verjetno tudi bo pomemben segment nacionalne kulture. Kaj se ji obeta v vsestransko spremenjenih razmerah?

Amaterizem je imel že pred volitvami skoraj v celoti nadstrankarsko naravo in po moji oceni pri tem tudi vztraja, četudi tu in tam prihaja do problemov ali celo zlorab. Toda temu se pač očitno ni mogoče izogniti. Zelo resen problem pa vidim predvsem, kako zagotoviti na eni strani vpliv regionalizma oziroma terena, kjer se dejansko oblikujejo programi, na drugi strani pa zagotoviti vpliv strokovne pomoči ZKOS. Ta vendarle oblikuje in bistveno vpliva na oblikovanje kriterijev in tako zagotavlja osnovno kulturno-civilizacijsko raven ne zgolj izvajalcev najrazličnejših programov, temveč zlasti kulturne ozaveščenosti celotne populacije v Sloveniji. Predvsem zato, ker je v zadnjem času zaznati delno upadanje vpliva ZKOS, je treba priti do modela, ki bo kljub vsemu še naprej omogočal nadaljevanje tradicije oblikovanja civilizacijske zavesti in ohranjanja vsaj že dosežene ravni v smislu kakovosti.

– Povsem konkretna zadeva pa je v starem in v novem kontekstu status oz. družbeno-ekonomski položaj samostojnih kulturnih delavcev...

Tudi na tem zelo občutljivem področju vlada precejšnja zmeda. To vprašanje bo treba urejati v kontekstu načrtovanih sprememb oz. novo koncipirane kulturne politike. Zdravstveno, socialno in pokojninsko zavarovanje je bilo že od nekdaj urejeno tako kot skoraj nikjer drugje. Priznati je treba, da je v dobrem in v slabem rezultat prejšnje družbene ureditve. Toda bolj ali manj je jasno, da je šlo tudi na tem področju mnogokrat morda za nekoliko preveliko širokogrudnost tako imenovane družbe. Na eni strani uživajo bonitete iz statusa tudi ljudje, ki si tega ne zaslužijo, na drugi strani pa ni zajeta vrsta profilov (npr. menedžer na področju kulture ali še kdo), ki bi si po svojem pomenu in vlogi ta status še kako zaslužil. Veliko si obetamo od kulturniške zbornice, saj naj bi bil prav to prostor, kjer bo lahko kulturni ustvarjalec (v najširšem pomenu besede) v odnosu do tržišča uveljavljal svojo združeno moč. Od tega pa je in bo seveda vse bolj odvisen tudi njegov položaj v družbi.

– Kakšno posebno sporočilo za bralce DE?

Želja in sporočilo vsem. Iskreno si želim dobrga in korektnega sodelovanja z vsemi kulturniki, organiziranimi v sindikate. Predvsem zaradi spoštovanja sprejetih kolektivnih pogojev, torej zaščite vloženega znanja in veščin ter zaščite ustvarjalca. Sodelovanje se mi zdi še posebej pomembno, ker nas vse, ki delamo v kulturi, čaka naporen posel – priprava in sprejetje področne zakonodaje, kot tudi vztrajen boj za tisti del proračunskih sredstev, ki bo v okviru t. i. družbenih dejavnosti namenjen kulturni ustvarjalnosti na Slovenskem.

Uspemo lahko le skupaj.

Sašo Schrott

»Velika in imenitna glava!«*mi odgovori profesor vseučiliški. »Cerkovnik pri svetem Nikolaju je, in dodeljeno mu je dostojanstvo generala! Peljal se je na izprehod, in sam Bog ve, ali sem se mu priklonil dovolj globoko!«*

»Z dostojanstvom generala!«*se začudim.*

»Da, da! In z dohodki generala!«

»Čudna, čudna zemlja!«*sem premišljal, ko sem leta 4000. po Kristovem rojstvu poleg spremeljevalca svojega prekorajčil vrata naše bele Ljubljane!*

Ljubljano je obkoljalo tiste dni visoko in debelo zidovje. Učenjaki so ga primerjali ozidju, ki je v starih dohodnih dobah obkrožalo slavne Ninive. Sezidano je bilo ozko, toda vendarle tako široko, da je bilo v njem prostora raznovrstnim vojašnicam, skladiščem, kapelam in drugim prostorom, kjer se je večbala in vadila mestna posadka. V tem ozidju je tičala kar velika vojska, ki ji je bilo v varstvu izročeno mesto ljubljansko.

S sprehajalcem svojim, ki mi je vodil konja, sem se napotil pod velikanski obok mestnih vrat. Vnauja straža je naju pustila v miru, prav kakor da naju niti opazila ni. Pod obokom mi je bilo, kakor da sem stopil v podzemljško jamo. Povsod je kapulo od stropa, prav kakor v predoru. Zamolklo je zazvenelo veselje, kadar je konj s kopitom udaril po tlaku. Tema bi bila, da ni malone vsakih pet korakov ob steni gorela svetilnica, ki je razširjala mračno svetlobo.

V tem somraku sem opazil tik pota, po katerem sva hodila, še drugi tir, in lahko si mislite, kakšna čustva so me obšla, ko sem tu pozdravil staro znanko železnico! Bil je resnično železnični tir in kar nič se ni razlikoval od onih, po katerih sem se vozil, ko sem bil še priuč na zeleni zemlji.

»Tu je železnica!«*rečem profesorju z vseučilišča svetega Simplificija.*

»Da, da, železnica, po kateri se

Ivan Tavčar:

4000

vozi premilostivi nadškof na svoje letovišče na Goričanah!

»Drugačnega namena nima!«

»Drugačnega namena nima! No, saj je že to namen vseh namenov!«

»Kaj vraga!«*vzkliknem začuden. Bliskoma je pri meni profesor in mi s široko svojo dlanjo zatisne usta.*

»Ti kolneš!«*Za Boga, če te čuje straža! Danes se bi tičal v železju, in tudi mene bi vrgli v ječo, ako bi me zalotili v pregrešni tvoji družbi!*

Potolažil sem ga, obetajoč, da bom odslej opreznější in da ne bom več klel.

»Torej železnico imate še vedno?«*vprašam, da bi jela govoriti o drugih stvarih. »Ali kje vendar dobivate premog, da kurite železnične stroje, ko so že pred 2000 leti učenjaki trdili in preračunali, da po 300 letih ne bo nobene premoga na zemlji!«*

»Tako je! Prav so računali, premoga ni! In če bi svete knjige ne govorile o njem, bi niti ne vedeli, kaj je bil premog!«

»Ali vam sedaj goni vlake elektrika?«*vprašam radovedno.*

»Elektrika!«*se začudi učeni stavec. »Ali ne poznaš knjig blaženega Antona od Kala? V teh knjigah je prepričevalno dokazano, da je Belcebub takrat, ko ga je drevil arhangel v prekleški prepad, trenil z dolgim repom svojim med vesoljne svetove. In ta udarec je treščil vprav na ubogo našo zemljo, da se je vse zaškrilo. Pri tistem udarcu se je rodila ta moč, ki so ji nekdanji rekli elektrika in ki brez dvojbe izvira od hudiča. Zato odobrujejo vsi modrijani dekret pokojnega nadškofa Jerneja XXXIX., s katerim je ostro prepovedal, da bi kjer koli rabili elektriko v teh pokrajinah. S tem ukrepom je blagi nadškof ponižal Belcebuba samega, da nima več moči do nas!«*

»Kaj pa vam torej goni železnico?«*ga vprašam strmeč.*

»Glej in opazuj sam!«

Začulo se je res nekako drdranje, kakor pred 2000 leti, kadar je teklen železniški voz po plesnih. Škrpale so oči in bobnenje je odmevalo od visokega oboka. Vmes se je čulo kričanje gonjačev, pokaenje bičev in zamolklo ječanje. V mraku ugledam tolpo nesrečnikov, na pol golotnih in z verigami priklenjenih k težkemu vozu, ki ga vlečejo s poslednjimi močmi po tiru. Kadar gre prepočasni, vseka nadzornik z voza sedaj po tem, sedaj po drugem z dolgim bičem svojim. Kamor zadene, ondi se zmetita znoj in kri. In vprežniki napenjajo skrajne sile, da bi hirtje tirali težki voz, prav kakor živina, ki je nekdanj ob naših vodah vlačila težke ladje proti reki. Trudni sopihajo mimo naju in ječe, da se prične konj plašiti in da ga le težka pomirjava s profesorjem. V tem je oddrdal železnični voz, in niti opazil nisem, je li kdo sedel v njem ali ne. To je bila železnica ljubljanskega nadškofa leta 4000 po Kristu!

Sočutno vprašam: »Kaj pa so za krivili ti vpreženci, da se morajo pehati tako nečloveško?«

»Veliki hudodelci so!«*mi odgovori profesor važno. »Zgolj zločinci so, ki so se pregrešili proti sveti teoriji blaženega Antona od Kala!«*

»Proti teoriji blaženega Antona od Kala? V čem tiči njih krivda?«

»Takoji ti pojasnim vse! Prvi, dolgih sivih las, ki je vlekel prav spredaj, mi je bil nekdanj tovariš na vseučilišču svetega Simplificija. Toda v predavanjih je zabredel v zmoto; trdil je namreč, da je po zapovedih svete cerkve dovoljeno, ako pišemo besedi »nadškof ljubljanski«*sredi stavka le z malimi črkami. Ker ni hotel javno prekljcati te zmote, ga je obsodil urad za*

(5)

ohranitev nadškofove časti – sacrum Officium defendendae sanctae dignitatis archiepiscopalis – za vse življenje v železnično vprego!«

»Resnično, ta kazni ni pretirana!«

»Da, nikakor ne.«*Za Jakopa XV. so take grešnike sežigali na grmadah! Dandanes jih pa samo priprezajo k železnici, ker je njega milost, sedanjí nadškof Martinus, v tem oziru premehak, predober.*

»Kaj li je pregrešil mladi človek, ki sem ga opazil tik bivšega tovariša tvojega?«

»Pregraha njegova je nekoliko manjša. Srečal je na ulicah duhovnika svete cerkve in mu v pozabljenosti svoji ni poljubil roke. Urad za obrambo časti mašnikov – sacrum officium defendendae dignitatis sacerdotum – ga je obsodil glede na njega mladost in očitno globoko kesanje – samo na šest let v vprego!«

»Tudi ta kazni se mi vidi milostna!«*odgovorim.*

»Pri nas v Sibiriji bi ga bili brzokone obsodili kar na dolgih deset let! – Ali kdo je oni, ki vleče prav zadaj, kateremu se vidi najbolj, kako težko premika svoje kosti? Ta je tudi tisti, kateremu nadzornikov bič zažvižga največkrat po plečih.

»Temu se ne godi preslabo!«*mi odvrne profesor. »Čevljar je iz čevljarskega oddelka. Ko pa je srečal cerkovnika svetega Florijana, se mu ni odkril, kakor je predpisano. Urad za čiščenje cerkovnikov – sacrum officium defendendae dignitatis sacristanum – ga je obsodil zaradi tega na šestmesečno težko železniško vprego.«*

»Sedaj mi je pa že jasna teorija blaženega Antona od Kala!«*odgovorim sprehajalcu. Dobro vidim, da imate v mestu svojem pravične sodnike!«*

»Sreča tvoja,«*dostavi profesor, »da te ni kdo čul, ko si zaklical prej ime vragovo!«*

»Pred kakšen urad bi me bili tirali potem?«

»Takoji bi te vklenili v železje in te izročili uradu v zabranjevanje pregrehe – sacrum officium de prohibendis peccatis. – Glede na to, da si tujec, bi te bil obsodil ta urad vsaj na dvanajst let v »kazemate«*na Golovec. Tvoj imetek pa bi zapadel nadškofovi blagajnici!«*

»Hvala ti za pojasnilo! Sedaj mi pa še povej, kakšno vojašnico imate in kakšna je posadka, ki brani srečo in blaginjo mesta vašega?«

»Tudi to ti hočem povedati. V Emoni sami ležita dva polka in slavnoznana kohorta »starih devic«, kateri je izročen ženski oddelek. Oba polka sta samostanski urejena in bivata tu v mestnem ozidju. Vrhovni vojskovodja je presvetli nadškof Martinus; vsakemu polku pa zapoveduje polkovnik z dostojanstvom prelata. V mestu je torej ena brigada, ki pa je samo oddelek velike papeževе vojske, stalno utaborjene pri Gorici. Tam pa zapoveduje grof Nerva, papežev maršal, kardinal in partibus infidelium, obenem papežev generalisimus za to provincijo. Ker bo njegova eminenca skoro pregledovala mestno posadko, učakaš morda srečo, da mu boš gledal v obraz. Znameniti vojak je in v mnogi bitki se je že izkazal!«

»Radostilo me bo, ako ga bom videl! Kakšen pa je polk, ki je tukaj v ozidju pri vratih?«

»To so naši triarji!«*mi odgovori ponosno. »Pravo jedro so naši posadki in papeževi vojski sploh! Imenujejo se polk »telesne straže«, ker so obenem telesna straža premilostivemu nadškofu. Ta polk »telesne straže«*ima prekrasno zgodovino! Ustanovil ga je znameniti nadškof Bednedikt CII., ki se je prvi obkolil s prepotrebno telesno stražo. To je tisti sloveči nadškof, ki je ustanovil prepotrebni urad za zabranjevanje brad – sacrum officium de ho-**

minibus conservandis. – ustanovil si je torej posebno telesno stražo, katero je po sebi imenoval stražo »gologlavih benediktincev«, ker mora vojaški stražnik slovesno priseči, da nikdar v svojem življenju ne položi pokrivala na glavo. Ta straža se je polagoma razmnožila v polk, obsežajoč dvanajst kohort. Po vojaško in samostansko žive; čisti so, trezni in zanesljivi, vdani visokemu nadškofu. Zato so jim izročena edina mestna vrata, da jih stražijo; ostro pazijo ondi, da se v mesto ne priklati kakšen krivoverec, ki bi begal ljudstvo. Tudi so slovesno prisegli večno uboštvu, tako da živi ves polk ob sami milošćini! Kaj dobro mu torej služijo mestna vrata, ker mora vsakdo, najsi gre iz mesta, najsi gre v mesto, gologlavim benediktincem deliti milošćino!«

Nadaljevanje prihodnjik

NOVA DOBA

– ROPAR JE STRELJAL
VSENAOKROG

– NOVA DOBA DAJE POL
KILOGRAMA ČISTEGA ZLATA
ZVESTEMU BRALCU

– ZA PAPEŽA UKRADLI ZLATI
KELIH

– KAJ SE DOGAJA
Z MARIBOROM

– STARMAN PROTI
BAVČARJU

– ŠUSTER OPOZARJA VLADO

– PRILOGA ZA BEGUNCE IZ
BIH

Odločitev Sodišča združenega dela

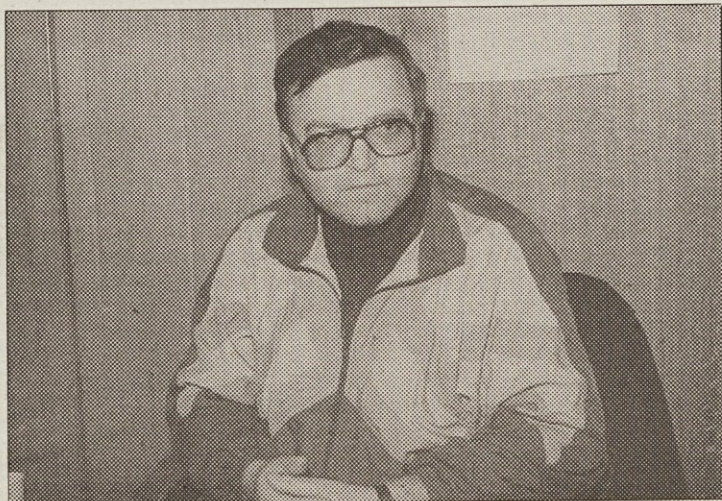
GLADOVNA STAVKA NI VZROK ZA ODPUSTITEV DELAVCA

Sodišče združenega dela v Ljubljani je o sporu med kočevsko OPREMO in njenim delavcem Francem Mihičem v nasprotju z običajno prakso mlelo presenetljivo hitro in že sprejelo sklep. Takoj povejmo: v korist Franca Mihiča. V pravniškem jeziku to pomeni, da »predlagatelj (Francu Mihiču, op. p.) delovno razmerje pri udeležencu (OPREMI, op. p.) ni prenehalo in še traja, z vsemi pravicami in obveznostmi, udeleženec pa je dolžan predlagatelja pozvati na delo ter mu izplačati nadomestilo osebnega dohodka za čas, ko ni delal, vse v 15 dneh po izvršbo«. Sodišče je hkrati zavrnilo zahtevo družbenega pravobranilca samoupravljanja Republike Slovenije, po kateri naj bi zadržalo »izvršitev dokončnega sklepa sveta podjetja do pravnomočne odločitve v tej zadevi«.

SPOR: OPREMA—MIHIČ

Kot je znano, je predsednik podjetja OPREMA podpisal sklep o prenehanju delovnega razmerja Franca Mihiča, zaradi »neupravičene odsotnosti z dela zaporedoma šest delovnih dni«. To je bilo v prvi polovici decembra lanskega leta, ko je Franc Mihič gladovno stavkal. In zdaj bismo: Franc Mihič je v svoji tožbi zoper OPREMO poudaril, da »ni neupravičeno izostal z dela, pač pa je bil v tem času prisoten v OPREMI in je protestno gladovno stavkal zaradi samovoljnega onemogočanja sindikalne dejavnosti s strani predsednika podjetja Božidarja Zajca«. To je Mihič štel za zakonito sredstvo, saj so v tem času med njim, OPREMO in KNSS tekla stavkovna pogajanja. Na Mihičevo zahtevo torej naj bi sodišče odločilo o tem, da so ga v OPREMI neupravičeno vrgli na cesto, saj je po njegovem mnenju gladovno stavko v času, ko so tekla pogajanja med sindikatom KNSS in OPREMO, šteli za zakonito sredstvo. Podobno je zahteval tudi družbeni pravobranilec samoupravljanja, zato je sodišče predloga obeh predlagateljev združilo v skupno obravnavo.

Nasprotno pa so v OPREMI vztrajali pri zakonitosti in pravilnosti svojega sklepa o prenehanju delovnega razmerja Franca Mihiča, ker da je »nesporno, da je bil Franc Mihič v času, ko je gladovno stavkal, prisoten v podjetju,

Franc Mihič: »Res sem gladovno stavkal, vendar nisem neupravičeno izostal z dela.«

In kaj si mislijo oni?

Božidar Zajc: »Logika Sodišča združenega dela v Ljubljani je absurdna. Po njej se namreč tudi jaz lahko zaprem v svojo pisarno, objavim gladovno stavko in mirna Bosna. Če bi firma medtem propadla in delavci ne bi dobili plač, me nihče ne bi mogel odpustiti. S to logiko v svetu nimamo kaj iskati!«

kot tudi, da ni bil na svojem delovnem mestu in da ni delal, kar pomeni, da je bil dejansko odsoten z dela«. Prav tako po mnenju podjetja Mihič za gladovno stavko »ni imel nobenega povoda, saj v OPREMI niso preprečevali konstituiranja sindikata KNSS, niti niso onemogočali delovanja tega sindikata. Mihič je pričel z gladovno stavko zato, da bi izsilil nespoštovanje sindikalne zaupnice na začasno čakanje na delo doma«.

Sodišče je na podlagi zaslišanja strank in vpogleda v ustrezne listine ugotovilo, da je zahtevek Franca Mihiča utemeljen. S čim? Sodišče se je oprlo na 5. točko I. odstavka 100. člena Zakona o delovnih razmerjih, ki pravi, da delavcu preneha delovno razmerje, če je bil neupravičeno odsoten z dela zaporedoma pet delovnih dni. Ugotovilo pa je, da je bil Mihič ves čas, »ko se mu očita, da je neupravičeno izostal z dela, pri udeležencu na delu«. Prav zato po mnenju sodišča »gladovna stavka na delovnem mestu oziroma v času, ko je bil predlagatelj prisoten pri udeležencu, ne more imeti pravnih posledic po citiranem členu zakona, se pravi prenehanja delovnega razmerja«. Sodniki so svojo odločitev podkrepili z naslednjo ugotovitvijo: »Kadar je delavec prisoten na delu, to je v podjetju, dela na svojem delovnem mestu pa ne opravlja, je torej proti njemu mogoče ukrepati le v okviru disciplinskega postopka, v katerem se ugotavlja, ali je odklanjal delo oziroma ni delal iz opravičenih razlogov.« Citiranega zakonskega člena pa po mnenju sodišča ni mogoče uporabljati za takšne primere, kot je ta, saj »že prvi pogoj (odsotnost z dela) ni podan«. Prav zaradi tega se sodišče »ni spuščalo v presojo upravičenosti predlagateljevega ravnanja, to je gladovne stavke«.

Izziv časa

In kaj reči ob odločitvi Sodišča združenega dela v Ljubljani? Najprej predvsem to, da so bili izjalovljeni naši (sindikalni) upi, da bomo dobili (pravo) sodne odgovore na nekatera zelo zanimiva vprašanja in pravne dileme. Na primer: Je gladovno stavko moč šteti za zakonito sredstvo sindikalnega boja? Prav tako iz te odločbe ne moremo izluščiti prav nič oprijemljivega o položaju in zaščiti sindikalnega zaupnika v podjetju. Sodišče je svojo odločitev oprlo zgolj na formalno ugotovitev, ki pa utegne biti zelo majava, da o njenih posledicah za pravno prakso v podjetjih niti ne govorimo. Kot delavski časopis smo seveda veseli vsakega (sodnega) primera, ko delavec ne izgubi dela, toda v tem primeru smo pričakovali veliko več. Se je sodišče zadovoljilo s formalizmom, ker se je zbal vsebinske obravnave izzivov časa in prostora, v katerem živimo? Kdo bi vedel. Vsekakor pa s sporočilom te odločbe, po kateri lahko v podjetju vsi hodijo v službo, toda tam ne delajo, temveč gladovno stavkajo, pa zaradi tega nikomur ni mogoče prekiniti delovnega razmerja, najbrž ne moremo biti zadovoljni.

Sodišče tudi ni ugotavljalo, ali je udeleženec s svojimi ukrepi res onemogočal oziroma zaviral delo sindikata v podjetju, zato tudi ni ocenjevalo, ali gre za ukrepanje v nasprotju s tistimi zakonskimi členi, ki urejajo položaj in zaščito sindikalnega zaupnika v podjetju, saj po njegovem mnenju »navedene okoliščine za razrešitev spornega razmerja niso odločilne«.

Kot smo zvedeli, se je OPREMA na to odločbo in sklep sodišča pritožila na višjo instanco.

Ivo Kuljač

CERKEV HOČE GOZDOVE IN (POLITIČNO) MOČ

Dokler je o nameri, da pride slovenska Cerkev s pomočjo zakona o denacionalizaciji do »svojih« nekdanih gozdov, pisala le Mladina, enkrat Delo in nekajkrat naš list (in so ji zaradi tega, v strahu za delo, nasprotovali le delavci gozdno-gospodarskih podjetij in še tu in tam kakšen kmet), so predstavniki Cerkve molčali. Ko pa so ondan v moziški občini za okroglo mizo o tej vroči temi »svoje rekli« tudi vodilni slovenski demokrati in socialdemokrati, Nadškofijskemu ordinariatu v Ljubljani ni preostalo drugega, kot da javno reagira – če želi pridobiti javno mnenje za svojo resnico. In tako je po uredništvih slovenskih časnikov zaokrožila njegova izjava, v kateri »z žalostjo in ogorčenjem ugotavlja, da se v zadnjem času v različnih javnih glasilih pojavljajo članki in izjave, ki v popolnoma sprevrženi in celo v neresnični luči prikazujejo vprašanje vračanja Cerkvi njenega krivično odvzetega imetja, posebno gozdov...

Skupni del te izjave pa se glasi: Nadškofijski ordinariat najodločneje protestira proti tej novi gonji proti Cerkvi, vsem resnico-

ljubnim novinarjem pa je vedno na voljo, da jim posreduje dejanske podatke.

Pripravljenost predstavnikov slovenske Cerkve, da »resnicoljubnim novinarjem« (torej takšnim, ki se ne gredo gonje) postreže z dejanskimi podatki, velja vsekar izkoristiti – že zaradi razjasnitve nekaterih najbolj nejasnih pojmov in trditev v izjavi. Oglejmo si tri med njimi!

KRIVIČNO ODVZETO PREMOŽENJE? – Gozdno gospodarstvo Nazarje deluje na območju občin Mozirje in Velenje. V teh dveh občinah je okoli 45.000 hektarov gozdov; od tega sta (bili doslej) dve tretjini zasebnih. Vlog za vračanje gozda je za več kot 16.000 hektarov. Če bo ves gozd vrnjen, bo javnih gozdov v tej občini le še 4 odstotke. Ljubljanska nadškofija pričakuje, da bo dobila nazaj 8.271 hektarov – 16 odstotkov površine občine Mozirje.

Cerkev je v teh predelih postala veleposestnica šele v stari Jugoslaviji – leta 1939 (eno samo leto). Po prvi svetovni vojni je namreč Cerkev v Evropi izgubila veleposesti. Gozdovi so bili v Avstro-Ogrski (tisti, ki jih je leta 1939

dobila Cerkev), del državnega verskega zaklada.

Tudi v stari Jugoslaviji so bili gozdovi (vse do leta 1939) last države Jugoslavije. Slovenski politik dr. Anton Korošec pa je želel, da Jugoslavija sklene poseben konordat z Vatikanom. Kljub nasprotovanju Beograda je uspel državne gozdove predati v last Cerkvi.

Drugod po Evropi Cerkvi gozdov niso dajali v last. V Evropi je tako zdaj od 40 do 60 odstotkov gozdov v javni lasti; pri nas pa bi ta delež upadel na 15 odstotkov – če bi jih vsevpred vračali nekdanjim lastnikom. V Gornji Savinjski dolini na en sam odstotek. Slovenska Cerkev zahteva v last več gozdov, kot jih ima na primer v lasti Cerkev v Italiji. Slovenija ima zdaj 37 odstotkov javnih gozdov – s čimer dosega evropsko raven – po denacionalizaciji pa jih bo v javni lasti le še okrog 15 odstotkov. Večina naj bi jih postala cerkvenih, in to samo zato, ker jih je imela – po zaslugi dr. Antona Korošca – v lasti eno samo leto, neposredno pred II. svetovno vojno.

CERKVENO IMETJE »V SLUŽBI DRŽAVLJANOV RS«? – Kdo daje slovenski Cerkvi pravico (ustava?), da nastopa v imenu vseh slovenskih državljanov. Od gradenj nekaj novih cerkva na leto, kolikor naj bi bilo dohodka od gozdov, bodo imeli kaj le verniki (in prihodnji umetniški zgodovinarji, če bo šlo kaj denarja tudi za obnovo sedanjih). Če Cerkev želi skrbeti tudi za gmohte koristi ljudi, kaj ni v »njeni pristojnosti« le skrb za vernike in ne za vse državljanje?

GOSPODARJENJE Z GOZDOVI? – O tem, kako gospodariti z gozdovi, se je Cerkev »vedno pripravljena« pogovarjati z državo Slovenijo. O lastništvu torej ne več; gozdove ji je treba vrniti! In prav glede te njene zahteve bodo še spori. Kar nekaj političnih strank sodi, da je treba gozdove vrniti le manjšim lastnikom, nikakor pa ne (v naravi) veleposestnikom in cerkvi. Ti naj bi dobili le primerno odškodnino. Kdor je lastnik, ima Cerkev, ima materialno moč, to pa je politična moč, moč odločanja. Ali naj jo spet dobi, ima Cerkev, ki se je sicer že od nekdaj in vedno znova javno odrekala? Lastniki gozdov naj bi postali, bili torej tisti, ki v gozdu dejansko delajo, z njim gospodarijo. A vrednost gozda – niso mačje solze. Za financiranje cerkvenih dejavnosti – da bi ji ne bilo treba prosti miloščine, v kar je bila prisiljena v preteklosti – je treba poskrbeti drugače, ne v škodo narodovega premoženja, kolikor ga je še ostalo. A glavna materialna opora za naš nadaljnji razvoj so prav slovenski gozdovi.

P. P.

POTAPLJANJE UTOKOVIH LADJIC

O nekaterih posledicah reorganizacije družbenega podjetja Utok smo pisali pred dvema mesecema v članku z naslovom: Kraja usnja in tapetnikov. Takrat je obratovodkinja Gatove delavnice v Mengšu Mira Lanišek premestila polovico delavcev v svoje zasebno podjetje in odvzela delo svoji bivši firmi. Od dogodka so minili skoraj trije meseci in po informacijah svobodnih sindikatov ljubljanskega območja se v Mengšu ni zgodilo nič, le delavci obrata iz Kobiljega, občina Lendava, so se postavili na lastne noge.

V začetku tega meseca pa se je začel stečajni postopek za delniško družbo Konfekcija, ki je nastala leta 1990 po reorganizaciji Utoka. Direktor konfekcije, ki je zaposlovala 170 delavcev, je v svoje poročilo med drugim zapisal, da je bila delniška družba organizirana brez lastnih sredstev. Od krovnih firme pa so kljub temu morali po tržnih cenah odkupiti vse tudi nekurantne zaloge usnja in drugih surovin. Vodstvo krovnih firme pa je fakturo za te zaloge pokrilo iz tekočih prilivov Konfekcije in ji za manjkajoči znesek najelo neugoden kredit. Za nameček si je krovnja firma prigrabila tudi terjatve do kupcev Konfekcije, ki so takrat znašale 30 milijonov din.

Lansko leto so šle v stečaj še: delniški družbi Usnjarna in Uni-

market in krovnja firma. Vsi ti stečaji so direktno škodili Konfekciji in eden od upnikov krovnje firme iz Italije je svojo terjatev v znesku 85 milijonov lir vnovčil v račun Konfekcije. Ljubljanska banka, ki bi lahko Konfekciji pomagala, pa je namesto tega vnovčila kratkoročne kredite skupaj z obrestmi v znesku 6 milijonov tolarjev. Ljubljanska banka je odklonila tako premostitveni kredit kot možnost vnovčitve njenih delnic v približno enaki vrednosti, češ da bo to možno šele po stečaju.

Stečaj za delniško družbo Konfekcija je sodišče uvedlo v dveh tednih od vložitve zahteve, verjetno zaradi tega, ker je analiza kazala 30 milijonov tolarjev primanjkljaja do konca leta 1992.

Vse firme, nastale iz Utoka, so zaposlovale ca. 800 delavcev. Od petih delniških družb in krovnje firme je ostala le še trgovina s 120 zaposlenimi, saj Gang nima nobenih možnosti za preživetje. Kot je povedal Miro Podbevšek, so delavci dobivali delovne knjižice kar v reprezentančni dvorani, kjer so si lahko ogledali vitrine z več sto priznanji za Utok in izdelke, ki jih je ta firma nekoč prodajala.

Po nekaterih informacijah je stečaj d.d. Konfekcija povezan s povsem legalnim prenosom dela na zasebno firmo in temu prenosu ne bomo mogli očitati kraje, kot smo lahko rekli za delavnico iz Mengša.

Franček Kavčič

